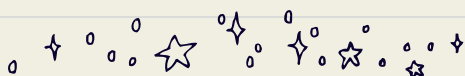

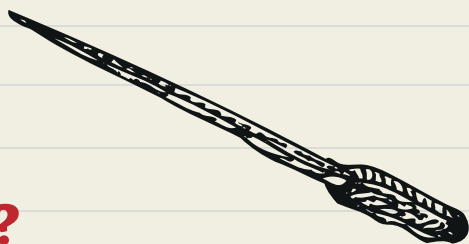

SLOVO

Knižka najlepších literárnych
diel 8. ročníka 2021

**A ČO MÔJ
čarovný prútik?**

SLOVO 2022

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

Milá čitateľka, milý čitateľ,

v rukách držíte už 8. knižný výber najlepších literárnych diel ocenených v literárnej súťaži SLOVO.

Kvalitu textov aj v tomto ročníku posudzovala odborná porota. Ako je zrejmé, nebola o ňu núdza. Čítanie súťažných príspevkov bolo aj pre nás vo vydavateľstve naozaj silným zážitkom. Zaujala nás nielen literárna kvalita, ale i vnútorná vyspelosť mladých autoriek a autorov, s akou uchopili niektoré témy. Preto sme privítali rozhodnutie poroty udeliť viac ocenení ako v minulých ročníkoch. Pretože vybrať to najlepšie naozaj nebolo jednoduché.

Povzbudiť chceme aj tých, ktorí sa do literárnej súťaže SLOVO zapojili, no ich texty sa do užšieho výberu nedostali. Dôležité je, že písanie im prináša radosť a každým napísaným dielom si zdokonaľujú svoje pisateľské zručnosti. A to je to podstatné.

Slovo. Knižka víťazných textov literárnej súťaže 8. ročník 2022

Zostavovateľ: Orbis Pictus Istropolitana, spol. s r. o.

Redakčná a technická príprava: Mgr. Martina Karlíková

Dizajn: Mgr. Lenka Lakandová, Jaroslav Šleboda

Vydal Orbis Pictus Istropolitana, spol. s r. o.,

Hrachová 34, 821 05 Bratislava v roku 2021.

ISBN: 978 - 80 - 8120 - 940 - 6

www.orbispictus.sk

www.orbispictus.sk/slovo

www.facebook.com/literarnasutaz

1. kategória

1. stupeň ZŠ

1. miesto - Próza

Daniela Turiaková: O dievčatku Andrejke a jej kamarátke myške Milke; O snehuliakovi Ferkovi

O dievčatku Andrejke a jej kamarátke myške Milke

Kde bolo, tam bolo, bolo jedno dievčatko Andrejka a spolu s otcom bývali v jednom domčeku pod lesom na lúke. Andrejka si upratovala posteľ keď zrazu začula, že v skrini niečo piští. Bála sa skriňu otvoriť, lebo si myslela, že to bude veľký a škaredý potkan. Ale keď otvorila skriňu, bola v nej maličká a zlatučká myška. Myš sa jej prihovорила: „Čo sa ma bojíš dievčatko? Radšej by som bola tvojou kamarátkou, ako sa skrývať. Mimochodom ja som Milka a ty?“

„Ja-ja som Andrejka“.

„Teší ma Andrejka“, povedala myš. „Celé roky som sa schovávala pred ľuďmi, lebo som videla, že vaši susedia nás nemajú radi a ako na nás pripravujú pasce. Ale verím, že ty mi neublížiš. Je to tak, že áno?“

„Áno je“, odpovedala Andrejka. „Ale oco nesmie vidieť, že si tu. Nemá rád myši“.

„Andrejkááá! Je tam všetko v poriadku?“, ozval sa ocko.

„Áno oci, všetko je v poriadku“, zakričala Andrejka.

„Tak poď dolu, večera je hotová“.

„Oci môžem dostať ešte na iný tanierik veľký kus syra?“

Ocko sa začudoval, ale syr jej napokon priložil na nový tanierik.

Andrejka nechcela myšku ukázať otcovi a po večeri sa s tanierikom a syrom ponáhľala za svojou novou kamarátkou.

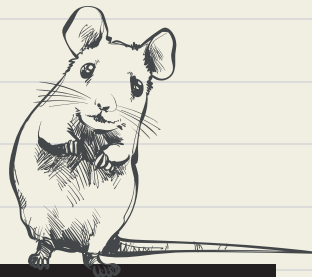
Ocko však bol zvedavý, prečo syr nezjedla pri stole a prišiel za ňou na poschodie do izbičky. Najskôr sa zľakol, ale potom keď videl myškinu roztomilosť, dovolil Andrejke, aby myška Milka mohla bývať s nimi. A tak sa skončil Andrejkin zvierací a Milkin šťastný deň.

O snehuliakovi Ferkovi

Bol raz jeden snehuliak a volal sa Feko.

Žil v Antarktíde s ostatnými snehuliakmi.

Viete, keď nejaké dieťa postaví snehuliaka

a na jar sa roztopí, jeho dušička preletí na Antarktídu a zmení sa na ozajstného snehuliaka ako bol predtým. Môže si tak žiť už naveky. Raz bol snehuliak Ferko na návšteve u tučniaka Alexa. Hrali sa na schovávačku. Ferko sa schoval do chladničky. Chcel sa s ňou aj pohybovať. Vyvrtal si diery na nohy a ruky. Chodil s ňou celé dopoludnie! Alex ho do tej doby nenašiel. Až keď mal ísť domov, uvidel pohybujúcu sa chladničku s rukami a nohami ako snehuliak. Keď počul jeho hlas, hneď vedel, že je to Ferko.

„Tak tu si bol schovaný!“, kričí Alex.

Keď išiel Ferko domov, nik mu nepovedal, že má na sebe chladničku.

Až jeho mama si uvedomila, že Ferko ju má stále.

„Ferko, musíme ju už vrátiť!“.

„Urobíme to zajtra“, povedal. „Som už unavený!“

Na ďalší deň ho zobudila mama. „Ty si s tou chladničkou aj spal?“

„Nebud' ma, veď je ešte tma! Nič nevidím!“

Ferko a mama mali toľko povinností, že na chladničku zabudli. Keď chodil Ferko po meste, stále mal chladničku na sebe. Celé mesto si potajomky šuškalo, že je to nový módný výstrelok. Všetci si od tej doby na seba začali dávať chladničky. Ferko si prišiel ako v zrkadle. Len jeho mama si chladničku nikdy na seba nedala. A tak aj keď na Antarktídu niekedy slniečko zasvietilo, nikto sa nikdy neroztopil.

1. miesto - Poézia

Ema Imrichová: Čarovné veci okolo mňa

MESIAC

je žltá lopta.

S tou by sa hralo!

Dvorí Zemi.

Každý deň sa okolo nej točí.

Najlepšie ho poznajú kozmonauti.

Ja ho z diaľky pozorujem.

Dáva mi znamenie,

kedy mám ísť spať.

HVIEZDY

Malé lampáše.
Žmurkajú na mňa.
Vozia ma na Veľkom voze,
kým nezaspím.

STROMY

nám posielajú farebné listy.
Vietor sa nám hrá s vlasmi.
Zvieratka si plnia komory.
Obloha má vždy nové šaty.
Jeseň zariadila to divadlo.

HRANATÉ DVERE

Keď ich otvorím a prejdem za ne,
mám pocit, že som v nebi.
To pre to svetlo.
Raz som jedny otvorila
a boli za nimi ďalšie a ďalšie...
Tie posledné boli najkrajšie, aké som kedy videla.
Staré, obrovské, drevené...
A tá vôňa!
Vôňa môjho domova...

2. miesto - Próza

Barbora Kušnírová: Prázdninové prekvapenie

Konečne sú prázdniny. Ja, tatko a mamka ideme ku babke a dedkovi. Veľmi sa teším babka a dedko majú psa. Volá sa Max. Mamka mi povedala, že sa pôjdeme kúpať k rieke. Ale keď sme prišli, zistila som že dedko a babka majú bazén. Tak sme sa kúpali tam. Bolo príjemne teplo. Ponárala som sa a skákala do vody. Potom sme išli do múzea. Bolo tam veľa zaujímavých vecí. Potom sme prišli domov a ja som sa spýtala mamky či môžem ísť von. Áno, povedala mama. Ďakujem,

zvolala som. Vonku som stretla Emu. Ahoj Ema. Ahoj Eli, ako sa máš? Dobre, a ty? Tiež. Poďme sa hrať s loptou. Dobre, budeme si kopat', navrhla Ema. Jasně. Tak sme sa hrali, až kým neprišli po nás mamky. Potom som si išla pozrieť telku. Neskôr som si išla čítať. A potom bola večera. Na večeru boli párky. Veľmi mi chutili. Po večeri som si zahrála spoločenské hry. Veľmi ma bavili. Hrali sme aj človeče nehnevaj sa. Bolo to zábavné. No a potom sme išli spať. Ráno som sa zobudila veľmi skoro. Mamka a tatko ešte spali. Tak som si išla len ľahnúť a premýšľala som aké je to mať mladšieho súrodenca. Trochu som to skúsila u Emy. Ema má mladšieho brata a volá sa Tobi. Je celkom malý, ale zároveň roztomilý. No pre Emu nie, pretože jej robí zle. Asi chcem mať súrodenca. Nie asi, určite. Bolo by to super. V tom momente sa rodičia zobudili. Prišli sa pozrieť na mňa, či ešte spím. No nespala som. Rodičia sa ma spýtali prečo tu len tak ležím. Mamka mi zmerala teplotu a povedala, že ju nemám. Ale ja som chcela povedať, že chcem súrodenca no ona ma predbehla a povedala obleč sa a pohladila ma po vlasoch. Takže som sa k tomu nedostala. Pri raňajkách som sa k tomu konečne dostala. Povedala som im, že chcem súrodenca. Boli prekvapení. Hlavne mamka. Netušila som prečo. S mamkou nebolo niečo v poriadku. Spýtala som sa tatka čo sa stalo. Tatko povedal, že je len nervózna. Vôbec som tomu nechápala a hnevala som sa. Tatko mi povedal, že som sa tak nikdy nesprávala. Prečo? Dupla som nohou a odišla som. Cestou do izby som si hovorila, to nie je možné. Mamka ma pri tom pristihla. Eli, poď sem. Povedala mamka. Povedala mi, že sa mi to môže splniť. Veľmi som sa potešila. No v tom som si pomyslela, že to nemusí byť pravda. Znova som trochu zosmutnela a v tom nás tatko zavolať, že tam je sám. S mamkou sme sa zasmiali a išli sme za tatkom. Po raňajkách sme išli na ihrisko. Stretla som tam aj Emu. Tak sme sa spolu hrali. Bol tam aj Tobi. Aj on tam mal kamaráta. Hrali sme sa veľmi dlho. Ema potom musela ísť domov. Tak som povedala mamke, že chcem už ísť tiež domov. Keď sme prišli domov tak, som sa spýtala mamky, že či si môžeme zahrať spoločenské hry. Áno, povedala mamka, tak sme si zahráli Uno. Elinka, poď si čítať. Dobre mami, ale môžem si dať jogurt? Som veľmi hladná. Nie, najprv čítať. Tak fajn. Vošla som do izby a strašne sa mi nechcelo, no nechcela som predsa mamku sklamať. Tak som si čítala, keď ku

mne prišla mamka a povedala, že je tu Ema a že chce, aby som išla k nej. Tak som sa za ňou rozbehla: jupí! Kričala som, no stále som bola hladná. Ema povedala, že jej brat spí, tak sme museli byť úplne ticho. Teda nemlčali sme. Potichu sme sa rozprávali. Keď sa jej brat zobudil, tak Ema povedala, že sa pôjdeme s ním hrať aj keď jej robí nervy. Hrali sme sa na doktorky. Ema mi rozprávala, že keď jej mamka mala v brušku Tobiho, tak to bruško mala veľké. Zrazu som si spomenula, že aj moja mamka má tiež veľké bruško. Keď po mňa prišiel tatko tak mi povedal, že má dobrú správu. Trochu som tušila, aká správa to asi je. Povedal mi, že je mamka u lekára, lebo čaká bábätko. Veľmi som sa potešila. Keď sme boli doma, tak som sa nevedela dočkať a vtedy tatko vykrikol. Je to dievča! Obaja sme sa objali a tatko ma hladkal po vlasoch. Neskôr sme jej dali meno Simona.

2. miesto - Poézia

Sofia Mária Danielovičová: Na tú nádheru
nepotrebujem ani čarovný prútik

x x x

Pozerám každú noc na mesiac.

Splývam so snehom,
ktorý si hľadá cestu na zem.

Tancujem s vetrom.

Rada sa s ním hrám.

Zima je dar.

x x x

Keď je zima, zohreje ma.

Biely, žltý, zelený...

Môžem naňho maľovať svoje sny.

Urobiť z neho hada

alebo poletujúceho vtáka.

To všetko dokáže môj hrejivý šál.

x x x

Sype sa, sype...

Každú dieru zahojí.
Bielulinká prikrývka,
pod ňou všetko zaspinká.
Perie padá z oblakov,
mäkučké je ako neha.
Sneh.
Ľad a mráz ho nezdravia,
lebo zima si ho obľúbila...

3. miesto - Próza

Dominika Horváthová: Zvieracia pyžamová párty

V jeden sychravý deň sa zvieratká rozhodli urobiť si pyžamovú párty. Pozvali býka, kobyľu, byvola, myši, rôzny hmyz, rysy, korytnačky, ryby, sýkorky, sysle, vydry, výry a vyžly.

Pyžamovú párty mali v meste Myjava. Myši priniesli na hostinu syr s džemom. Rysy uvarili bryndzové pirohy s kyslým mliekom. Sysle a korytnačky zaobstarali ryžu pre kobyľu, pretože kobyľa sa kedysi vyjadřila, že keď jej niekto prinesie ryžu, navarí rizoto. Vyžly sa podelili o pyrú a dokonca pozvali na túto pyžamovú párty kamaráta pytóna. Zrazu k nim priskočil pytliak a nečakane zaútočil na zvieratká v pyžame. Sýkorka ich však zachránila. Našla zázračné semienka pyrú a rozhodla ich všade okolo. Na zemi vyrástol pyr a pytliak sa potkol. Pritom zranil býkovi, kobyľe a byvolovi pysk a kopyto.

Domov sa vrátili o polnoci. Rozprávali, čo sa stalo, čo jedli a akú mali veľkú zábavu. Nevedeli zaspáť, lebo sa im v hlave prehrávali pesničky z pyžamovej párty. Zaspali až o tretej ráno. Mali šťastie, že zajtra je sobota.

Mimoriadna cena poroty

Beata Majkutová: Ako sa narodila dúha

Začarovaný les.
Stratil všetky farby.
Neboli tam zelené stromy, ale sivé.
Zelená s hnedou si povedali,
že oživia stromy.
Maľovali, maľovali...
Pomohli všetky farby.
A zapojilo sa aj jedno sŕňa.
Vykopávalo zadnými nôžkami
farby na oblohu.
A tak sa narodila dúha.

Simona Paľuchová: Tigrov zub

Tri motýle v lese žili,
Volali sa Ľubka, Julo, Vili.

Ľubka tigra stretla
a takto mu riekla:

„Prečo plačeš Tiger milý
v tejto krásnej letnej chvíli?“

Tiger preto takto plače,
včera jedol vraj koláče.

No a teraz, ľudia moji,
ho zub vzadu veľmi bolí.

Motýle mu poradili:
„Choď k zubárke, tigrík milý.“

Zubár ďateľ liečil dub,
vytrhol mu hneď aj zub.

Tiger je už veselý,
s motýľmi sa veselí.

Karin Benková: Zajkov sen

Zajo, zajko, zajačik,
taký malý ušiačik,
našiel mrkvu voľakde,
chrumká si ju v záhrade.

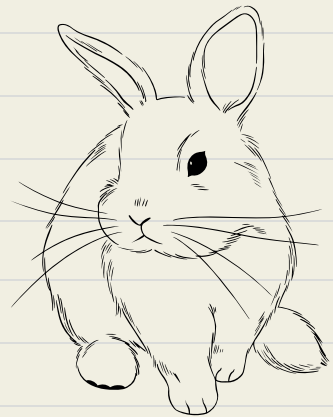
Skáče, behá, hopsa-rasa,
za motýľom ponáhľa sa.
Dolapiť ho neviem práve,
ľahol si a zaspal v tráve.

Sníva sa mu pekný sníček,
že si chrumká medovníček.
A s motýľom šantí, hrá sa,
na slniečko usmieva sa.

Ale čo to, zrazu kvapka,
spadne priamo na nos zajka.
Dážď ho takto vyplašil,
tak sa pred ním doma skryl.

Pavlína Beňová: Vodička

Na lesnej čistinke je studienka
v nej svieža voda, vodianka
tečie, žblnká pramienok vodičky
pasú sa pri ňom mladé ovečky
kvapka rosy zdobí kvietky
farebné lupienky majú všetky

dáždik pomaly padá
smädný vtáčik jazierko hľadá
nesmie vyschnúť potôčik
ani riečka malá,

aby si príroda vlahu uchovala.

1. miesto

Jakub Kvokačka : A čo môj čarovný prútik?

Mama mi spomínala, že k nim do školy prišiel nový žiak z Ukrajiny. Prišiel sem len s mamou pred pár týždňami. Je ôsmak – ako ja. Volá sa Jurij. Sedí v prvej lavici. Hovorila, že je stále vážny, nerozpráva so spolužiakmi, nesmeje sa a nepozera s nimi cez prestávky vtípné videá. Ako by som sa cítil ja? V cudzej krajine, kde nikoho nepoznám. Z domu by som mal len jeden kufor s pár tričkami a nohavicami. Nastahoval by som sa do cudzieho bytu plného nechcených a odložených vecí. Svoje knihy a spomienky by som musel nechať doma. Aj otca a súrodencov. Starých rodičov, bratrancov a sesternice. Susedov a kamarátov. Psa a králika. Zárubňu, kde mama kreslila čiarky, keď som narástol.

Chodil by som do školy, kde nikoho nepoznám. Isto by boli milí. Ale ja by som ich možno videl ako mimozemšťanov, ktorí sa ku mne skláňajú a nezrozumiteľnou rečou mi hovoria: „Uitaj edzi ai! Úame, e a tu ueš íif doe!“ V taške by mi ležali učebnice napísané čudným písmom, v jedálni by mi ponúkali zvláštne jedlá, ktoré nepoznám, v obchode by som nebol schopný nájsť ani zubnú pastu.

Vojna na Ukrajine trvá už 280 dní. Jurij vraj prišiel z oblasti, v ktorej sa veľa bojovalo. Koľko nocí strávil niekde v úkryte? Čo videl, počul? Nechcem to vedieť. No nedá mi to. Pozriem si správy a vidím krátery po výbuchoch. Pokrivený bicykel. Strapatého psíka uprostred ulice plnej dier a odhodенých vecí. Okolo stoja opustené autá so sfúknutými pneumatikami, rozbitými oknami a dierami po guľkách vo dverách. Okná na panelákoch sú polepené novinovým papierom. Sú tam siví ľudia, sivé nebo, Sivé všetko. V akomsi meste znova nemajú elektrinu a pritom tam vonku mrzne. Keď nám v lete počas búrky nešla elektrina, celkom sa mi to páčilo. Iba pri sviečke sme hrali karty. Jurij pri sviečke karty určite nehral.

Večer spokojne ležím v posteli, cez strešné okno sa dívam na mesiac. Za stenou je sestra a cez chodbu zase naši. Všetko je na svojom mieste. Môj neporiadok na stole, z ktorého je mama nešťastná. Pod posteľou v nabíjačke mobil. V skrini za tričkami schovaný vianočný darček pre sestru. Budík na nočnom stolíku. Vonku breše Orest. Asi zase naháňa

susedove mačky. Trápi ma len neurobená úloha z matiky. Obyčajný večer. Jurij možno pozerá na mesiac tiež. Ale jeho myšlienky sú určite iné. Keby som mal čarovný prútik...

2. miesto

Lenka Starinská: Smarkľa

Bola raz jedna sliepka. Mala čierne perie, čierne páperie, čierny... vlastne, zobák mala oranžový. Žila na farme s ostatnými zvieratami, ale bola úplne iná ako zvyšné sliepky. Miesto zrna jedla blšky a bola taká slepačia starenka. Volala sa Smarkľa.

Spávala v blate, a preto prechladla. Keď prechladla, tak poriadne. Dokonca prestala znášať vajička. Farmár prišiel, a čo vidí, teda nevidí. Vajcia nikde, Smarkľa nikde, pretože sa schovala.

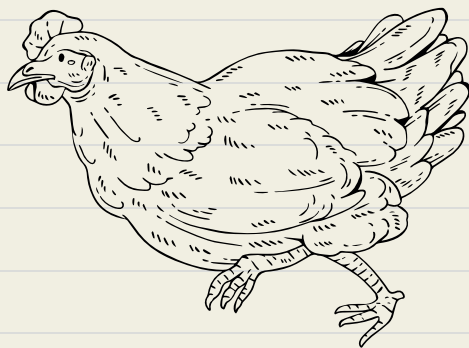
Farmár sa nahneval a zakričal: „Ak Smarkľa do zajtra neznesie tri vajička, bude z nej nedeľná polievka!“

Smarkľa teda polievka v žiadnom prípade byť nechcela a vo svojom kuracom mozočku už spriadala útek.

A bol tu večer. Smarkľa sa vychystala do pozície tajnej agentky a čakala na tmú. Tma prišla s kufrom plným zvláštnych zvukov.

Tu-túút, ozvalo sa.

„Aké šťastie, taxislužba!“ pomyslela si Smarkľa, hoci si žiadny taxík neobjednala, a ako dosť zlá imitácia Jamesa Bonda vypáčila púpavovým listom otvorené dvierka na kuríne. Krokom americkej modelky sa pobrala k taxíku, keď tu zrazu sa z neba zniesol jastrab

Milujemkuracinku. Chytil Smarkľu do pazúrov a niesol ju nevedno kam. Pardon, vedno kam. K domu bosorky Exibulgurentíny. Exibulgurentína vyšla z domu a Milujemkuracinku pristál – Exe na hlave. Smarkľa jej spadla do náručia a Milujemkuracinku sa zvalil omráčaný na zem.

Exibulgurentína bola moderná bosorka, mala aj mobil a slúchadlá, aj pripojenie na internet. A mala aj geniálny plán, ako splniť svoju dohodu s čertom. Keďže to bolo dávno, veľmi, veľmi dávno, už si poriadne ani nepamätala, ako dohoda znela... Ale zalovila v najtajnejších zákutiach mozgu a spomenula si na slová zlo a zmok... „Hej ty, Smarkľa! Ja pomôžem tebe a ty helpneš mne, kapíto?“ spustila Exa.

„Čože?! Helpnúť? Ty? Mne? Ja? Tebe?“ čudovala sa Smarkľa.

„Takto. Vďaka môjmu kúzlu znesieš do zajtra nie tri, ale štyri vajíčka!“ vysvetlila Exa.

„Chvalabohu! Dobrí ľudia ešte nevymreli,“ potešila sa Smarkľa, „tak čaruj a chcem aj to štvrté, bonusové!“

„Má to však jeden problémik. Z bonusáku sa vyliahne čierne kurča – zmok,“ povedala Exa.

„A čo ja urobím s tým čiernym kuriatkom?“ spýtala sa Smarkľa.

„Do toho ťa nič!“ skríkla Exa a zašepkala kúzlo. „Milujemkuracinku, ber ju!“

Milujemkuracinku zobral Smarkľu a spustil ju tam, odkiaľ „ušla“ – na farme. Potom odletel.

Zo Smarkle vypadli štyri vajíčka. Jedno z nich bolo čierne, to si Smarkľa schovala pod krídla.

Hneď nato prišiel farmár. So sekerou v ruke bol pripravený vykonať strašný čin, keď tu zrazu vidí Smarkľu a vajcia. Zobral vajíčka a rýchlo odišiel. Dokonca aj tú sekeru tam zabudol.

Vtedy sa stala zvláštna vec. Sekera sa sama zdvihla a letela za farmárom, pričom mu sekla jednu drevenou časťou po zadku. Smarkľa sa zľakla! Ale v duchu si povedala: No čo, zaslúžil si...

Len čo prestala na farmára myslieť, ozvalo sa tajuplné pí! pí! a vyliezlo spod nej kuriatko. Nebolo však čierne, ale biele s čiernou hviezdikou na čele.

Smarkľa svojím malým kuracím mozočkom nič neriešila. Privinula si

kuriatko k sebe a bola šťastná, že je biele.

Znamenalo to, že kúzlo sa nepodarilo tak, ako malo?

Kúzlo sa podarilo! To len Exibulgurentína sa rozhodla šíriť dobro, čítala na internete iba pozitívne správy, preto tá premena, a stala sa zverolekárkou. A tiež krstnou mamou malého kuriatka.

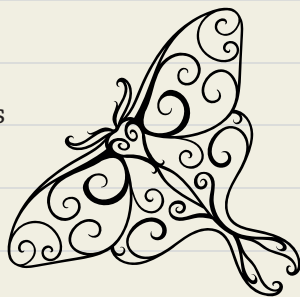
A čert? Ten sa vo svojej pekelnjej kancelárii plnej pavučín nevie dočkať splnenia dohody možno až dodnes. A možno už čerti dávno vymreli. A možno len spia a čakajú, kto ich prebudí...

3. miesto

Matej Veverka: Tajomstvo nočných motýľov

Slnko zapadalo. Na podvečernej oblohe začali tancovať nočné motýle. V dedine motýľov, menom Motýľovo, v jednom dome z listu zo zelených kukiel vyskočili štyri malé nočné motýle. Volali sa Sírirus, Pluto, Orion a Severka. Boli to súrodenci. Rozhodli sa ísť von a tancovať na tmavej oblohe spolu s ostatnými motýľmi. Pluto a Sírirus sa rozhodli, že si zatancujú spolu. Orion sa išiel najprv porozprávať s dospelými motýľmi. Severka sa ale rozhodla, že bude len pozorovať hviezdy. Videla rôzne hviezdy, celé súhvezdia a, dokonca, aj planétu Jupiter. Zamyslela sa a ani si nevšimla, ako utekal čas. Len zrazu na východe zbadala žiaru.

„Musím už ísť domov, inak skameniem,“ povedala si. Polovička motýľov už bola preč. Druhá polovička sa už začala rozchádzať. Jej bratia už iste boli dávno doma a čakali ju. Severka sa snažila ponáhľať, lebo sa chcela ešte s nimi zahrať motýlí šach. Po ceste sa však buchla krídlom o rastlinu a spadla. Keď sa posadila, videla, že už je na oblohe slnko. Na chvíľu ju oslepilo a myslela si, že už je celá skamenená. Ale nie. Pozrela sa na svoje ruky, nohy aj telo a povedala si:

„Ja nie som skamenená! Nič sa mi nestalo! Ale prečo nám naši hovorili, že skamenieme? Alebo si mysleli, že je to pravda a strašili nás, aby sme nechodili von, keď je slnko?“

Tak vstala a vyletela na jablňu a vyhliadla si najkrajšie kvety na lúke.

„Aké sú krásne, tie kvietky! V noci som ich takéto nikdy nevidela!“

Sadla si na sedmokrásku a napila sa nektáru.

„Mňam! Ten je ale dobrý! Takýto som ešte nikdy nejedla.“

Takto poletovala po lúke až do večera. A keď zas vyšiel mesiac, všetky motýle vyleteli, pridala sa k nim aj Severka a začala tancovať, akoby sa nič nedialo. Vtom začula hlas svojich troch bratov:

„Severka! Severka! Kde si bola? Hľadali sme ťa po celej dedine!“

Severka odpovedala:

„Chlapci, ja som sa bola len pozrieť do motýlej školy v našej dedine a z toho včerajšieho tancovania som tam zaspala. A teraz som vás už išla hľadať.“

Severka neprezradila bratom svoje tajomstvo. Rozhodla sa, že bude chodiť von aj cez deň. Jej bratom sa však zdalo čudné, že keď mali vstávať večer a ísť tancovať, Severka spala. Rozhodli sa teda, že si na počítači pozrú kamerové záznamy z motýlej dediny. Žiadna kamera však Severku nezachytila a traja bratia sa rozhodli, že dajú tri fotopasce na lúku a sedem fotopascí do dediny a uložili sa spokojne spať.

Keď sa zobudili, leteli hneď k fotopasciam na lúku i do dediny.

Pozbierali kartičky z pascí a zapojili ich do počítačov. Keď pozerali fotky z lúky, skoro onemeli od prekvapenia, keď videli ako Severka pije nektár zo zvončeka a svieti na ňu slnko. Veď neskamenela! Ako je to možné?

Keď Severka ráno ešte nebola doma, bratia pomaly otvorili dvere.

Dopadlo na nich svetlo a zistili, že neskameneli!

„Prečo nám naši priatelia klamali?“ urazil sa rozhorčený Orion. Vyleteli a na lúke hľadali Severku. Hľadali, hľadali a nakoniec ju našli na voňavej žltej púpave.

„Tak tu si, sestrička,“ zvolali naraz traja bratia.

„Prečo si nám nepovedala, že chodíš von aj za svetla?“ spýtal sa Pluto.

„Áno, prečo?“ pridal sa Sírirus. Orion mlčal a mračil sa na sestru.

Severka sa na nich zahanbene pozrela a povedala:

„Prepáčte, že som vám nepovedala o mojom tajomstve, mrzí ma to.“ Ale kým dopovedala, jej traja nahnevaní bratia už boli dávno preč. Tak sa aj ona pobrala domov. Chcela sa bratom ospravedlniť. No oni medzitým zaspali, aby nabrali silu na večerný let.

Na druhý deň ráno, hneď po východe slnka, zatrubila Severka na motýlí roh, aby zobudila všetky motýle v dedine Motýľovo. Vzala si mikrofón a povedala:

„Milé nočné motýle, prepáčte, že vás budím uprostred spánku, ale musím vám niečo ukázať.“

Všetci z dediny vyleteli z domčekov, nachvíľu ich oslepilo slnko, a potom skoro onemeli od krásy lúky. Všade boli roztvorené kvitnúce kvety, pestré farby, všakovaké vône a najmä svetlo. A Severka, ktorá nad nimi lietala a smiala sa. Všetky motýle sa začali smiať a zabávať, okrem jej troch bratov. Tí sa jej opýtali:

„Severka, Severka, prečo si to urobila? Veď si sama hovorila, že je to tvoje tajomstvo.“

„Áno, hovorila, ale zistila som, že bez vás a kamarátov nie je zábava,“ povedala Severka a usmiala sa. A tak odvtedy chodievajú nočné motýle na lúku aj cez deň, ale vždy tajne, aby ich nikto nevidel, veď predsa len je to ich spoločné tajomstvo.

Mimoriadna cena poroty

Jakub Kardoš: Chemická rozprávka

Periodická tabuľka prvkov je zaujímavá dedinka, v ktorej sa to hemží ako v úli. Tu sa vadia, tam zas smejú, robia ohňostroj a predovšetkým si ako straky kradnú valenčné elektróny. Prvky sú jednoducho veselá kopa.

V ulici Prvá Perióda sú len dva domy. V prvom sa usalašil Vodík, veselý a výbušný, no niekedy roní krokodílie slzy, keď mu Kyslík pri chemickej reakcii ukradne všetky elektróny. Potom si búcha hlavu o múr, že nemá väčšiu elektronegativitu. V druhom domčeku býva ako páv pyšné Hélium. Piští si ako myš, že je ľahšie ako vzduch a vie dvíhať vzducholode.

V Druhej Perióde je viac domčekov. Prvý patrí Uhlíku. Často je v

excitovanom stave a nevie sa zmestiť do kože. Jeho sused Dusík ho musí vtedy ochladiť, a potom je už krotký ako baránok a užitočný ako včela. Kyslík je zas veľký zbojník. Pri tvorení oxidov a kyselín – tých je ako maku – kradne atómom elektróny. Je pri tom prefíkaný ako liška. Fluór má z celej dediny najbelšie zuby, lebo je miestnym zubárom.

Neón je zas periódny lampár.

V ulici Tretia Perióda prvý býva Sodík, potom Horčík, Hliník, Fosfor, Síra a Chlór. Sodík je kamarát Chlóru, lebo soľ je vždy nad zlato.

Hliník je užitočný kov, ale produkuje červeno-oranžový kal, ktorým robí zlú krv ostatným.

Fosfor je lenivý ako voš. Iba svieti. Niektoré prvky to využívajú na opaľovanie. Síra ako na páse robí delostrelecké pokusy, ale stále trať akurát capa. Navyše páchne ako pokazené vajce.

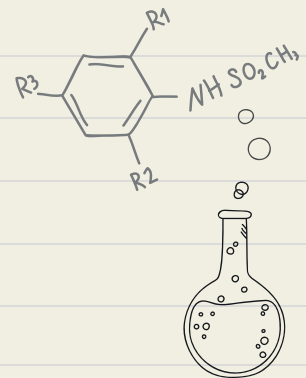
V Štvrtej Perióde vládnu traja konzuli – Triáda Železa. Vždy kujú železo za horúca, ale momentálne kujú pikle proti známemu travičovi menom Arzén. On napokon na to doplatil sám – kto druhému jamu kope, sám do nej spadne. Meď je hlavný elektrikár a spojár dediny.

V ulici Piata Perióda vládne Triáda ľahkých platinových kovov a v Šiestej Perióde Triáda ťažkých platinových kovov. Osmium, Irídium, Platina a Zlato sú také ťažké, že ohýbajú priečky periódy.

Zlato a Striebro sú aj klenotníci. U nich sa to len tak blyští. Ortuť je meteorológom. Predpovedá počasie ako rosnička. Cín je hrnčiar a Olovo zbrojár. Každý si tu hľadá svojho.

V ulici Siedma Perióda je samá jadrová reakcia a samý výbuch. Atómy sa ostreľujú neutrónmi a ostatným to pije krv. Sú ako dvaja kohúti na jednom smetisku.

Takto si spolunažívajú milé prvky v svojej dedinke, žartujú a tešia sa navzájom. Aj sám Mendelejev by sa tešil.

Eliška Zemanová: Stopa, ktorú zanechám

„Doľava či doprava,“ rozmýšľala som v rýchlosti. „Asi doprava,“ usúdila som. Bežala som ulicami tmavého mesta. Za mnou bežali dvaja muži v čiernych uniformách. Sťažka som dýchala cez hrubú plynovú masku. Nemôžu ma dobehnúť, to by bol môj koniec. Musím sa im niekde stratiť.

Najprv sa vám musím predstaviť. Som Laileny. Mám štrnásť rokov a žila som v malom západnom mestečku Kibrim. Chodila som do malej, no dobrej školy. Doteraz som žila život úplne normálneho dievčata v roku dvetisícstodevätnásť. Moji rodičia pracovali v nemocnici na oddelení pre choroby. Mali sme dosť peňazí, lebo ako doktori si v týchto časoch dokázali veľa zarobiť. Svet už totiž nie je tým čím býval. Všetkých premáhajú smrteľné choroby a vzduch už nie je dýchateľný. A to všetko len kvôli nám. Keby sme približne pred stodesiatimi rokmi začali dbať o globálne otepľovanie a riešiť problémy ľudstva, nemuseli by dnešné deti nosiť plynové masky a báť sa nadýchnuť. A možno by sa tento môj príbeh ani nezačal. To už teraz nezmením. Môžem vám ho iba rozpovedať.

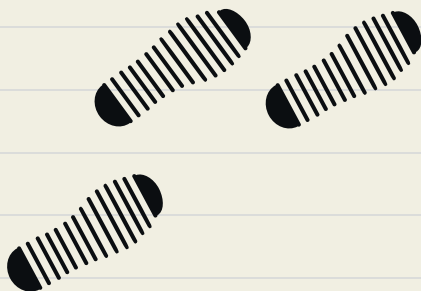
Celé sa to začalo 26. novembra. Bol celkom obyčajný deň, ktorý sa nelíšil od ostatných. Po škole som išla domov. Moji rodičia boli ešte v nemocnici, a tak som ostala sama doma. Ani som sa nenazdala a bolo osem hodín. Rodičia mali prísť až o polnoci, keďže mali nočnú službu. Mala som ešte veľa času. Rozhodla som sa, že si pozriem film. Zobudila som sa na zvláštne šramotanie. Ležala som v obývačke. Asi som zaspal pri filme. Boli dve hodiny ráno. Rodičia by už mali byť doma. Vstala som z gauča a kráčala som po chodbe do svojej izby. Vtom som si zrazu všimla, že dvere do rodičovskej izby sú otvorené. Potichu som tam nakukla. Posteľ bola prázdna, ale rodičia tam neboli. Opäť som započula ten šramot. Prichádzalo to od vchodových dverí. Započula som ako sa otvárajú. Ozvali sa hlasy, ale neboli to hlasy mojich rodičov. Rýchlo som sa skryla pod stôl, na ktorom bol dosť dlhý obrus, takže ma nebolo vidieť. Hlasy patrili dvom mužom. „Kde je to dievča?“ zamrmlal prvý hlas. „Asi sa niekde skrýva. Ty prehľadaj spálňu a ja tú druhú izbu,“ povedal druhý hrubší hlas. Počula som

kroky, keď jeden z mužov prešiel tesne okolo mňa. Musím ujsť. Zrazu sa mi naskytla šanca. Chvíľu som počkala a potom som vybehla na chodbu. Bežala som do predsiene, schmatla som kabát, čiapku a plynovú masku, ktorú som si v rýchlosti nasadila a vybehla som z domu. Šprintovala som po ulici. Počula som buchnutie dverí. Takže si ma už všimli. „Stoj, dievčatko!“ započula som za sebou. Dobešla som na koniec ulice a odtiaľ už viedli iba dve cesty. „Doľava či doprava,“ rozmýšľala som v rýchlosti. „Asi doprava,“ usúdila som. Bežala som ulicami tmavého mesta. Za mnou bežali dvaja muži v čiernych uniformách. Sťažka som dýchala cez hrubú plynovú masku. Nemôžu ma dobehnúť to by bol koniec. Musím sa im niekde stratiť. Zabočila som za roh. Zbadala som smetné koše. Toto je moja šanca. Skočila som dovnútra a zabuchla som za sebou poklop. Práve včas. Prebehli okolo mňa. Počula som ich hlboké dychčanie cez masky. Kto to vlastne bol? Čo odo mňa vlastne chceli? Vyliezla som z koša. Ulice boli prázdne. Čo sa stalo s mojimi rodičmi? Prečo neboli doma? Zajali ich títo muži? Hlavou sa mi preháňalo milión otázok. Rozhodla som sa vrátiť domov. Popri tom ako som kráčala som zbadala svietiaci billboard s najnovšími správami dňa. Zastavila som sa, aby som sa vydýchala. Spočiatku tam nebolo nič zaujímavé, iba hlúposti pre dospelých. Už som sa plánovala otočiť a bežať ďalej, keď som začula niečo čo upútalo moju pozornosť. „Katastrofa v nemocnici sv. Filomény!“ povedala žena na obrazovke. To je nemocnica, kde pracovali moji rodičia. „Vo vnútri nemocnice sa rozšírila smrteľná choroba, ktorá zabíja do pár minút. Všetci pracovníci a pacienti nemocnice sú mŕtvi. Nemocnica sa dlhodobo uzatvára. Pracovníci vlády hľadajú príbuzných pacientov a pracovníkov,“ dokončila správu redaktorka. Zasiahlo ma to ako blesk. Spadla som na kolená. To nemôže byť pravda! Moji rodičia sú mŕtvi?! Nemôžem sa však zastavovať. Hľadajú ma po celom meste. Musím ujsť na nejaké bezpečné miesto. Otočila som sa chrbtom k nášmu domu a rozbehla som sa. Utekala som, až kým mi nedošiel dych. Ocitla som sa vo východnej časti mesta. Všade navôkol sa týčili šedé paneláky. Na okraji mesta bolo veľké silové pole. Nikdy som však za ním nebola, teda, nikto z nás nebol. Von z mesta chodia iba nákladné autá, ktoré vozia potraviny do iných miest. Každé mesto sa sústreďí na jednu alebo dve základné potraviny. Pre nás sú to mlieko a mäso z kráv. Na severe

máme veľké továrne a gigantické stodoly. Vláda nám tvrdí, že vonkajší vzduch je toxický. Preto som ešte nikdy neopustila mesto. Vtedy mi to napadlo, že by som mohla ujsť do iného mesta. Keď naskočím do jedného z nákladných áut, tak ma môže odvieť preč. Vybrala som sa smerom k najbližšej bráne. Práve včas! Pripravovalo sa tam jedno z tých áut. Teraz sa tam musím len nenápadne prešmyknúť. Ukryla som sa za roh. Šofér práve nakladal tovar do nákladného priestoru. Vtom sa mi naskytla príležitosť. Zazvonil mu telefón a šofér ho zodvihol. Otočil sa na chvíľu chrbtom ku vozidlu. Vybehla som spoza rohu a skočila som do auta a skryla som sa za veľkú krabicu, v ktorej bolo zabalené mäso. Mohla by som ho vybrať a skryť sa tam. Presne to som aj urobila. Zatvorila som sa do krabice a načúvala. Počula som buchnutie dverí. Pohli sme sa. Od únavy a vyčerpania som asi zaspala, lebo si z cesty veľa nepamätám a netuším ako dlho sme išli.

Zobudila som sa na to, že auto prudko zastalo. Počula som hlasné výkriky a streľbu. Dvere na aute sa otvorili. Do vozidla vošli štyri osoby. Traja muži a jedna žena. Začali vykladať náklad. Žeby sme už boli v meste? Postupne sa dostali až ku mne. Krabica vedľa mňa sa pohla. Teraz som na rade ja. Ocitla som sa vo vzduchu. Nieкто ma niesol aj s krabicou von z auta. Cesta netrvala dlho. V krabici bol smrad ale snažila som sa čo najmenej hýbať. Sem tam som vykukla cez malú dieru v stene krabice. Blížili sme sa k skupine stanov, ktoré boli umiestnené do kruhu. Moju krabicu položili do tmavého stanu. Vyliezla som von a vykukla som zo stanu. Okolo mňa bol chaos. Ľudia na vôkol boli takí zaneprázdnení, že si ma nikto nevšimol. Vyšla som zo stanu a nenápadne som kráčala smerom k bráne. Ako som smerovala k východu, všimla som si niečo šokujúce. Ľudia okolo mňa vôbec nemali plynové masky, aj keď sme boli vonku. Rýchlo som si zložila tú svoju. V tom si ma všimol jeden z mužov, čo kráčal okolo. „Čo tu robíš, stratila si sa?“ opýtal sa prekvapene. Stuhla som. Nevedela som čo mám povedať. „Poď so mnou!“ oslovil ma neznámy muž. Kráčali sme smerom k hlavnému stanu. Mohla by som ujsť, ale to by sa mi asi nepodarilo. Okolo mňa je príliš veľa ľudí. Vošli sme do stanu, ktorý bol plný zaneprázdnených ľudí. Všade na vôkol boli pípajúce a blikajúce stroje. Kráčali sme rovno k prísne vyzerajúcej mladej žene. „Veliteľka, túto som našiel potulovať sa okolo skladu.“ oznámil muž.

Žena si ma premerala zaujatým pohľadom a vyhlásila: „Táto nie je od nás. Kto si?“ Vzpriamila som sa a odvážne som povedala: „Som Laileny a ušla som z mesta Kibrim!“ Všetci v miestnosti sa zastavili a pozreli sa na mňa. „Ako sa ti to podarilo?“ opýtal sa ma muž. Pozrela som sa naňho „ Úplne jednoducho! Nasadla som do nákladného auta a potom ste ma uniesli vy. Chcela som ísť do iného mesta.“ „Ty o tom nevieš, že?“ opýtala sa ma žena. Potom som sa od nich dozvedela, čo sa vlastne deje. Zistila som, že mestá sú po kontrolou vlády, ktorá sa ich snaží udržiavať v strachu z vonkajšieho sveta. Pri tom vzduch mimo bublín je čistý a dýchateľný. Títo ľudia ušli z miest a založili spolok pre záchranu ľudstva. Prišla som na to, že občania miest po čase budú aj tak zomierať na choroby, ktoré sa tam šíria. Preto som s nimi vymyslela plán na ich záchranu. Bude treba zničiť reaktor, ktorý poháňa silové polia okolo miest. Na to bol povolaní záchranný tím, ktorého som sa stala súčasťou. Pretože ma všetci hľadajú, upútam pozornosť strážcov. Medzitým jednotky vtrhnú do budovy s reaktorom a zrovnajú ju so zemou. Som si vedomá toho, že moja záchrana nebude možná. Ale viem aj to, že jeden ľudský život môže zachrániť mnoho ďalších. Keby sa pred tými sto rokmi každý jeden z nás zamyslel nad tým, čo dokáže jednotlivec, naše životy by neboli také, aké sú dnes. Každý z nás sa môže zamyslieť, čo môže spraviť pre túto Zem. Vyšla som von zo stanu, pripravená urobiť všetko, čo je v mojich silách, aby som aj ja prispela k záchrane ľudstva. Chcela som sa ešte zhlboka nadýchnuť, ale na nos mi spadlo niečo studené. Sneží!? Sneh som v živote nevidela, len som o ňom čítala v knihách. Ani som sa nenazdala a celá zem bola pokrytá snehom. Kráčala som v ústrety osudu a pod nohami mi vrzgal sneh. Za mnou ostávala stopa za stopou.

3. kategória (poézia)

2. stupeň ZŠ

ies
d
strong)
at water
no lang
are with
seasonal w
eeing.

1. miesto

Lenka Starinská: Do budúcnosti zatiaľ nedovídím

LÚKA

kamienky v tvojom náramku
počítajú hviezdy
jedna z nich ti padla do oka
šaty rastú spolu s trávou
do dlane ti sadlo jablko
nezatúlalo sa ďaleko od stromu
keďže máš s jabloňou
spoločné observatórium

ČO MÁM NA SRDCI

zakuklili sa mi oči
z uší mi vyteká med
v hlave hniezdia myšlienky
ako osy
zuby mi lezú po ústach
zrak sluch a chuť odišli
ostávaš len ty
bzučíš ako chrobák
si moje (s)vedomie

DO TMY

hľadám sa
bezsenné noci
stavajú mi klietku z kostí
aj pohladenie bolí
štyri nohy
štyri hrany ktoré tnú do živého
postel' je veľké sídlisko
v každom byte jedna tieňová bábka
strach chce utiecť
no čas divá šelma ho tlačí do vankúša

oči sú jedinou lampou
sny sa z(a)razili
nočné mory sa idú uležať
ony už spia
ja nie

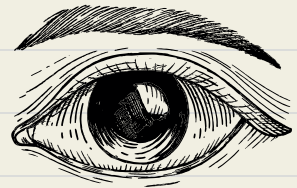
DIEVČATKO

sedí na lavičke
vedľa neho samota
na chrbte ťažký batoh
nohy sa mu zabárajú do listov
očami meria vzdialenosti
do budúcnosti zatiaľ nedovídi

2. miesto

Nina Repková: V mojich očiach

maliarka Zima už o chvíľu
odsneží preč
vezme si so sebou svoj magický
kufor so štetcami
snami
a lesklou bielou farbou
všetky krásne zátišia
zmiznú
mohla ešte chvíľu zostať
no vraj sa ponáhľa
pobláznit' iné oči

za ok(n)om
oči dostali túlavé topánky
prebehli cez sklo
klopú do každého okna
tie žijú svojím životom
nie vždy sú otvorené

žalúzie na nich sú moje druhé viečka

vznášam sa
s vánkom ako malý list
čo spadol a chcel už ísť
svojou vlastnou cestou
neznámou
vietor čo rozfúkal ma kade-tade
stratil sa dnes v stáde
koní a či oviec
splynul s nimi
stratil sa

3. miesto

Adam Daniel Donoval: Sonet pre Hanu

1.
Prišla ako anjel z neba,
ako príznak čo sa zjaví,
iba mlčí, nič nevraví,
k šťastiu mi viac netreba.

Od prvého momentu,
túžim po nej viac a viac,
sám sebe si neveriac,
s veľkou dávkou rešpektu.

Po prekonaní strachu,
chcem sa ku nej priblížiť
bez zbytočného ruchu.
Srdce mi začína divo biť,
motýle lietajú mi v bruchu,
neviem si sám poradiť

2.
Neviem si sám poradiť,
pýtam sa svojho okolia.
Ticho... čo sú tu len duchovia?
Musím sa len sám posmeliť.

Už s odvahou kráčam k nej,
keď v tom v hlave skrsne mi,
že nesmiem byť nesmelý
k tej dievčine krásnej.

Napokon ju oslovím,
krásnu Hanu z nebies.
Svoj strach bokom odložím,
srdce musím prezliecť,
do odvahy z pavučín,
mimo ľudstva odniesť.

3.
Mimo ľudstva odniesť,
srdce moje zbabelé.
S ním aj všetko nesmelé,
nad vecou sa povzniesť.

Hana, tie jej oči žiarivé...
Tmavé sťa noc na oblohe,
sýte a pôvabné,
zdvorilosti už odložme.

Moje plány boli jasné,
nič nepopliesť,
zoznámiť sa, písať básne.
Krásu zviest'
to nie je trestné,
prisahám na svoju česť.

4.
Prisahám na svoju česť.
Zrak so zrakom sa nám stretli,
ruky sa nám zrazu splietli,
Hana odhalila moju lesť.

V jej očiach som uvidel,
zázrak lásky úprimnej,
záblesk vášne ohnivej,
sám sebe som závidel.

Zrazu som mal veľkú chuť,
čas na chvíľu dolapiť.
Mohla ma však odmietnuť,
to nevedel som si predstaviť.
Chcem na to hneď zabudnúť,
musel som to zastaviť.

5.
Musel som to zastaviť.
Krásne oči milej Hany,
do nich som bol zaľúbený.
Nechal som sa poraziť...

...Tým jej pohľadom prenikavým,
čo prebodával srdce moje,
perami ako maliny dvoje,
môj klud bol zrazu predstieraným.

Dotkol som sa vlasov,
sťa by havran čiernych.
Nepočujúc rady hlasov,
čo myšlienok hriechnych.
Dievča s toľkou krásou,
ja z podmienok biednych.
6.

Ja z podmienok biednych,
bez prostriedkov a financií,
bez peňazí a sympatií,
pochádzam až z bratov siedmych.

Ona veru nechcela ma,
pýtal som sa, prečo?
Pokazil som vari niečo?
Bola celá rozhorčená.

Ona z vyšších,
ja len z nižších pomerov.
Ona dievča čistých,
ja len chudák veľkých rozmerov.
Ja zo siedmych bratov istých,
ona dáma bez partnerov.

7.
Ona dáma bez partnerov,
len s nápadníkmi,
s pýchou bez priateľov,
spolu so zbohatlíkmi.

Nemohli sme spolu byť,
okolnosti nepriali nám.
Išiel som ja teda sám,
do básne city prejaviť.

Do básne dlhej ľúbostnej,
za pomoci anjelov,
o jej kráse neúnosnej,
bez citových úderov.
O mojej láske pôvabnej,
bez bohatých súperov.

8.
Bez bohatých súperov,
bolo by to ľahšie.
Chcelo by to verše ďalšie,
mnoho krásnych momentov.

Bola o myšlienke úprimnej,
o mojich citoch a láske k nej,
bez emócie zúrivej,
ach, to z tej lásky bláznivej.

Hana, si svetlo mojich dní,
predstava nocí čiernych,
si dievča čo stále sní,
o chlapcoch verných.
Aj ja som taký,
pre teba super ženích.

9.
Pre teba super ženích,
odhodlaný dostať ťa,
pripravený bozkať ťa,
pre teba, však nie pre nich.

Trápilo ma srdce moje,
ako si s ním poradím?
Za každým tým sklamaním,
viedlo so mnou veľké boje.

Bez teba sa cítim sám,
prázdny, plný zármutku.
Správnu cestu hľadám,
skrz racionálneho úsudku,
keď v tom znova Hanu zbadám,

nerozumiem svojmu skutku.

10.

Nerozumiem svojmu skutku,
ako som sa vzdať mohol.

Ten pocit ma premohol,
pocit strachu z môjho smútku.

Zbalil som sa, utekám,
nohy na ramená kladiem.
Z lásky k Hane stále šaliem,
nič za sebou nenechám.

Len tieto verše moje,
pre Hanu s citom zložené,
do ktorých som srdce svoje,
v jej dlani nechal vložené.
Verše, smútku mojej zbroje,
Verše smútkom spojené.

Verše smútkom spojené,
od teraz chcem zabudnúť.
Život krásny stá dlhá púť,
spomienky sú dojemné.
Hana je už minulosť,
budúcnosť je vo hviezdach,
ostala len v spomienkach...
...bolesť skrytá za krutosť.

Verše som dal na papier,
tak sú skryté v mojom smútku,
nedotkol som sa jej pier
dúfal som v to, v svojom kútku.
V kútku srdca nastal mier,
že nedošlo k tomu skutku.

Že nedošlo k tomu skutku,
ostal som sám sebe verným.
To si na tom všetkom cením...
...aj keď mám ja hlavu v smútku.

Do básne som smútok vpísal,
a teraz chcem ísť ďalej,
za prítomnosti nádeji malej,
život mi cestu dlhú chystal.

Smutným som bol zničeným,
nebol som dosť hodný teba,
tým pocitom skľučeným,
si kráska, môj anjela z neba.
Už na tom nič nezmením,
dosť ľútosti samého seba...

13.

Dosť ľútosti samého seba...
Modré nebo, slnko svieti,
ako ten čas rýchlo letí,
nemyslím už len na teba.

Každý večer, každú noc...
snívam svoje tajné sny,
v ktorých vidím obraz jasný.
...vracia sa mi moja moc.

Opäť mám na tvári šťastie,
pre tie chvíle dojemné.
Na perách mi úsmev rastie,
a zas mi je príjemne.
Dal som si ja predsavzatie,
nemať nohy drevené...

14.

nemať nohy drevené,...
nesmútiť za strateným,
nebyť viac už raneným,
nemať srdce zlomené.

Život sa mi zdá byť krásny,
na Hanu som zabudol.
Keď žiaľ vo mne vybuchol,
dal som všetko tejto básni.

Po rokoch som Hanu zazrel,
nebolo mi viacej treba.
Všetko čím som v sebe zmúdrel...
opäť cítim kúsok z teba...
Príval vášne som nezaprel,
prišla ako anjel z neba.

15.

Neviem si sám poradiť,
mimo ľudstva odniesť,
prisahám na svoju česť,
musel som to zastaviť.

Ja z podmienok biednych,
ona dáma bez partnerov,
bez bohatých súperov,
pre teba super ženích.

Nerozumiem svojmu skutku,...
verše smútkom spojené.
...že nedošlo k tomu skutku

Dost' ľútosti samého seba...
nemať nohy drevené...
Prišla ako anjel z neba.

Mimoriadna cena poroty

Bernadeta Barnovská: A čo na to môj čarovný prútik?

minuli sa slová
do izby sa vplazilo ticho
všetci so sklonenou hlavou
skúmajú vlastné topánky

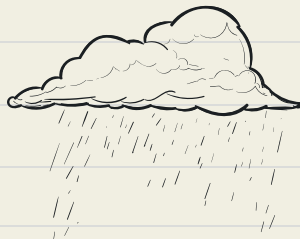
farba nie je podstatná

stalo sa
nevrátiš nič späť
jazva zostane
bolí ako klinec zapichnutý v nohe

čas ne(za)hojí
iba zabúda

opieram sa o kmeň stromu
zatváram oči
počúvam odchádzajúci dážď
zostávam
aj keď doma pod perinou je teplejšie

útočisko je relatívny pojem

Timea Mojšišová: Smútok v duši

Prežívam ťažké obdobie...
Kedy to skončí? Kto to vie?
Chýba mi objatie aj jeho láska,
mame už pribudla nejedna vráska.
Každý deň telefonát,
hoci len na malú chvíľu,
sme pri sebe blízko, a pritom ďaleko, ako na míľu.

S

L

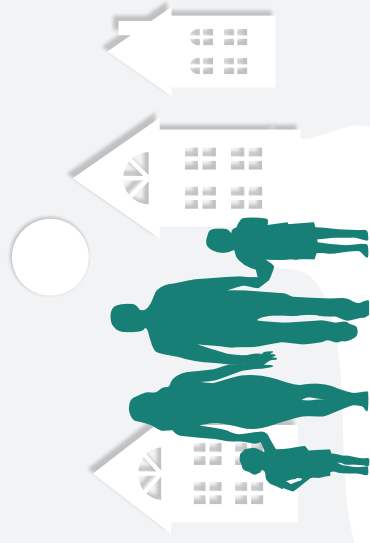
O

V

O

Chcete žiť ako vaši rodičia?

9. ročník literárnej súťaže v tvorivom
písaní

SLOVO 2023

PRAVIDLÁ SÚŤAŽE

Téma a termín: ľubovoľná, zaslaná do 15. decembra 2023

Rozsah: maximálne 5 normostrán / 9000 znakov (vrátane medzier)

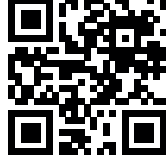
Žáner: poviedka, komiks, báseň, rozprávka, sci-fi, beletrizovaný životopis (Žiaci 1. stupňa ZŠ majú ľubovoľný výber žánru.)

Kategórie: 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ - poézia, próza, stredné školy - poézia, próza
Diela získavajúce Cenu poroty a Cenu verejnosti budú zverejnené v zborníku SLOVO 2023.
Viac informácií a prihlasovací formulár nájdeš na www.orbispictus.sk

Literárnu súťaž z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

fond
na podporu
umenia

U.

Nech už odíde všetko to trápenie!
Hlas v hlave sa mi ozýva...,Maj ešte strpenie!''
Vianoce celé, cítim sa sama,
nestačí sestra, nestačí ani mama...
Tak veľmi túžim...iba chytiť ho a silno objasť.
Nemôžem dýchať keď vidím ten smutný pohľad.
Každí len zúfalo, ruky nad tým spína,
modlia sa známy, priatelia, rodina.
Ruky sa trasú, srdce a hlava ma bolí,
Nespočetné číslo, koľko ľudí o neho stojí.
Stále si vravím...,Pre niečo sa to deje!''
Ale kde je odpoveď? Kam to všetko speje?
Neviem sa slzám brániť...
Pomaly zabúdam čo je to úsmev.
Poslednú dobu, strieda sa rev, úzkosť, starosť, obavy a hnev...

Najlepšie kamošky, slzy a vreckovky,
čítam naše správy, počúvam hlasovky.
Myslím pri tom na to, aká úžasná sme rodina,
dve nenormálne dcéry, múdry ocko, perfektná mamina!
Naša láska, tá ho isto vylieči,
naša viera, všetky problémy vyrieši!
Vydrží ...
Ja to viem!
Nevzdá sa kvôli nám,
doktori mu pomôžu,
no zvládnuť to musí sám.
Stále budem čakať,
kým domov nepríde,
kým si ma nepritúli,
choroby s hrdosťou obíde...
Nič nedám poznať,
navonok neukážem starosť.
Nasadím neutrálny výraz,
zakryjem slabosť.
Hlava stále hovorí svoje,

Už musia skončiť, tieto citové boje:
„Viem že sa vrátiš!
Vylieč sa a príď!
Ako to mám povedať...
Nevieme bez teba žiť!“
Tu a teraz píšem,
neexistuje viac takých, ako on otcov,
preto urobím hocičo,
len nech sa zdravý vráti domov!!

Soňa Candíková: Keď už ani prútik nemá čarovnú moc

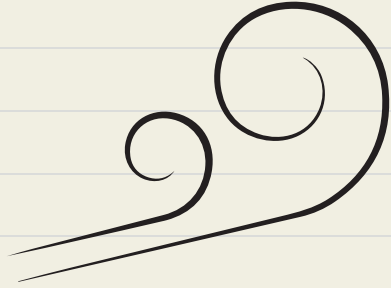
strach
sa derie cez kôru
menší než mravce v konároch
korene sa zabudli v pôde
vysychajú
vietor si našiel cestu v praskajúcom dreve
hladina rieky sa zvýšila
hustne
kmeň mäkne
stráca sa v prázdne

sláky spievajú
potichu
len vietor vyplavil ich odvahu
v poslednej prasknutej strune
husle už ostanú ležať na zemi
v prachu

pred starými dverami

ťažké tehly
sa im zadierajú do kože
tma je ich sestra

má nekonečnú pamäť
ony sa jej ťažko vyrovnajú
v hlave im víria iba iskierky spomienok
nechajú sa kolísať vetrom
sem a tam
tam a sem

4. kategória (próza)

Stredné školy

...ries
d
strony)
t water
no lang
...-m
second u
...ing.

1. miesto

Hana Vorobelová: Slané hry

Keď začujem svoje meno, neobzriem sa. Nepatrí mi, to ja jemu. Určuje každý môj krok. Nina by to mala urobiť takto. A Nina to tak aj urobí.

Jej slová nie sú mojimi myšlienkami. Iritujú ma jej ponížené úsmevy, hnusí sa mi spôsob, akým si každé ráno češe vlasy, hryzie do pery, šnuruje topánky. Zbytočnosťou sa podobá rozsvietenej žiarovke počas slnečného dňa. Ja som sa zhasla. Nina sa vypínaču vyhýba. Čaká na noc.

Sedí na zemi šatníka a ľavou dlaňou si hladí pravú.

Pred chvíľou ju vydesilo, ako veľmi sa obtieraním o mamin kožuch podobala svojej mačke. Zhoda v jednom odkryla rozdiely v ostatnom. Mačkine úlisné pohyby sú prejavom jej nadradenosti. Robí jej nimi službu, nespochybňuje vlastnú samostatnosť, naopak, vysmieva sa tej jej. Podobné úvahy so sebou priniesli prísľub slabšieho drkotania zubov. Nafúknuté vetrovky prepúšťali menej kyslíka. Po sekunde maximálneho sústredenia sa jej na chrbte zjavili krídla, spomedzi zaveseného odevu vyletela rýchlo a elegantne. Temnota šatníka ju však neobjala, príjemne nepohltila ako pri vstupe. Tentoraz bola ťaživá a zameraná len na svoje ciele nezniesla námietky. Hlasný smiech prichádzajúci z obývačky upozornil na oveľa väčšiu hrozbu. Nininou ďalšou možnosťou boli šuplíky.

Jedna dlaň je suchá, s drsnou kožou, druhá zase huňatá a mäkká. Ďalším pohladením schváli výmenu rukavíc. Kožené síce vyzerali lepšie, ale ich dotyk nebol taký príjemný. Je z nich cítiť mamina voňavka. Presne tá, ktorou je nasiaknuté jej pyžamo. Keď bola Nina malá a mama nebola doma, vzala si ho do postele a zaspala s nosom obtočeným jemnou látkou. Teraz je mama v obývačke, uteká po fľašu a so skriveným úsmevom naplňa poháre, trápi ju totiž nedostatok chrumiek a prehnaná slanosť arašidov na stole, neprítomnosť jej dcéry,

ktorej oslava prebieha inak celkom hladko, nie je tak naliehavá, veď tie deti nemajú mieru, mimochodom, všetko najlepšie, Ninka. Poďakuje sa a rukavice vloží späť do šuplíka.

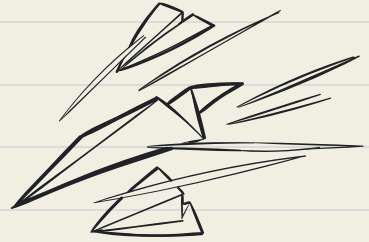
Vidím, ako otvára ďalšie. Jej ruky sa prehrabujú v ťažkých šaloch a šatkách, horúčkovo ich zamotávajú, spevňujú uzly. Neohrabanými pohybmi mi zacláňa výhľad, zaostrím na štrbiny. Nakoniec mi to dôjde. Zvieratko z balóna nie je Ninin nápad, včerajší diel seriálu bol okrem scény s ihlou a uplakanými deťmi dosť nudný. Druh zvierata sa nedá rozlíšiť, no potom si uvedomím, že to vôbec nie je podstatné. Jeho tvorca sa klaunovi podobá dostatočne. Môj smiech ju popudí. Pohyby sú trhavejšie, zo šalov odletujú guče chlupov, zvierata sa nebráni. Neprestávam sa smiať, no Nina sa nemusí obávať, že si na ňu niekto spomenie, rehot bledne v hluku obývačky. Dlane má napokon plné zhúžvanej vlny. Odfrknem a pomôžem jej napchať si to do uší. Po vytesnení zvuku sa závažnosť hrozieb vymení. Tma sa zrazu nebezpečne rozkýva ako škatuľa s topánkami na kraji police. Vyhne sa jej útekcom.

Svet vonku ovláda biele svetlo, namáha jej oči. Rozsvietenie miestnosti má navodiť sviatočnú atmosféru, no v skutočnosti zohráva dôležitejšiu úlohu. Chlad žiaroviek všetko vyjasňuje. Vlna z uší už vypadla, ale Nina aj tak nevníma nič konkrétne, všetko funguje v presnej štruktúre bez vyčnievajúcich prvkov. Vyjde z predsiene, prejde chodbou, pozrie sa na vírenie ľudí, jedla a pitia v kuchyni a zamieri do obývačky. Do mechanizmu ju vtiahnu punčové rezy. Podíde k stolu a vezme si. So šťavnatou chuťou na jazyku si sadne na voľnú taburetku a pozrie pred seba. Televízor je pustený do pozadia, hlasitosť nie je dosť silná na to, aby prekážala, nevzbudzuje žiadnu pozornosť. Hráč prudko kopne, lopta preletí vysoko ponad bránu a babka Anka odpovie na vtip strýka Mariána zapišťaním. Zákusok je zrazu o trochu sladší, čím prekročí znesiteľnú mieru. Nina ho rýchlo požuje a zapije tekutinou z náhodného pohára.

Hore schodmi ju vedú detské hlasy. Cestou do bratovej izby si oblíže prsty, obíde autičko a prekročí pár plyšákov. Na zemi sa tam hrajú

deti. Mená bratrancov a sesterníc tentoraz nemusí tipovať, nechce ich rušiť. Hru má rada, biela plachta a malé predmety pod ňou. Nikdy si nezapamätala všetky. Jedno z dievčat sa na ňu usmeje, možno by sa jej to podarilo teraz. Čupne si k nim a roztržito vyčká, kým zo seba Martinko (asi) vydoluje, čo môže. Nie je toho veľa, Nina si odkašle a prehliadnuc chvenie jeho perí sa spýta, či to môže skúsiť ona. Chlapec to pochopí ako provokáciu, pery vypustia kvílivý zvuk.

Lepšie by bolo, keby pod plachtu uložili teba. Ostala by si tam zmenšená, stratená v jej záhyboch. Bez šance na seba upozorniť. Pokúša sa mi protirečiť, nemotorne utišuje plačúce dieťa, no plachta je silnejšia, Nina sa k nej priblíži, lebo chce byť výrazná aspoň tak ako zápalky, ale s lepkavými rukami všetko kazí, na plachte sa objavia fľaky, mama sa iste nahnevá.

Zbehne po schodoch späť do obývačky. Koláčov ostalo dosť. Snaží sa ich udržať v sebe dlhšie ako vlnu. S mozgom otupeným punčom, cukrom a strýkovými vtípmi jej už neprekáža, že im zavadzia pri pozeraní. Aj tak sa posunie, robí však miesto pre mňa. Vzdať sa jej trvalo dlhšie, ako som čakala. Splynutie je úplné, až keď zo stola zhodím všetko, čo sa dá.

Taniere dopadnú na zem, črepiny nemienim upratovať. Koláče v ústach stratili chuť.

2. miesto

Karolína Neuová: Posledné hry

„Prečo to mám zase robiť?“ Gavin sa zamračil na odraz svojho mentora v zrkadle.

„Inú možnosť nemáš,“ jeho maska držala, nepreniknuteľná ako vždy. Gavin otrávene odstrčil mentorovu starostlivú ruku. „Mŕtvemu krivý

golier nevadí.“

„Také veci nehovor,“ stále všedný tón.

„Jasné,“ odfrkol. Sirotu z ulice zatiahli do súbojov na život a na smrť. Získal šancu prežiť. Šancu! Dnes bude o život bojovať už pätnásť raz. Nie je jediný. Je tu mnoho ďalších. Muži, ženy, deti, všetci odsúdení za chudobu či drobné prehrešky.

„Kedykoľvek môžem zomrieť v boji. Nič sa nezmení, ak to poviem nahlas.“

Mentor si povzdychol a podal mu meč. „Vyhráj.“

Gavin si meč vzal, pripevnil si ho na chrbát a pred odchodom mu venoval posledný pohľad. „Inú možnosť nemám.“

Chodba bola kovová a chladná. V ťažkých dverách po stranách sa odrážali studené svetlá blikajúcich lúčov. V ich strede boli zamrežované okienka. Nechcel sa tam dívať. Nechcel vidieť, koho posielajú do arény tentokrát. Dvere po ľavej strane sa náhle otvorili a Gavinovi padol zrak na chlapca s obviazaným bokom. Zranil sa sotva pred týždňom a napriek tomu ho znova zapájajú. Ako inak!

Vo vedľajších dverách sedela tmavovlasá dievčina. Pohľad mala prázdny, kým jej mentorka upravovala príliš luxusné oblečenie. Len nedávno pochovala brata. Zomrel, chrániac ju v aréne.

Gavin si povzdychol a rýchlym krokom pokračoval chodbou. Odrazu však prudko zastal. V miestnosti stál chlapec v priveľkej bunde.

Nemohol mať viac ako desať. Gavinovi zovrelo srdce. Zapájali stále mladšie a mladšie deti. Veliteľova krutosť nemá hranice...

Zhlboka sa nadýchol a pokračoval. Musel sa sústrediť. Pod nohami mu praskal štrk nanosený z arény a do uší mu doliehal rev zmutovaných zvierat. Veliteľ dal všetky odchytiť a doviezť špeciálne na tento zápas.

Len čo vstúpil do obrovského kruhového priestoru, diváci na vyvýšených tribúnach vstali ako jeden a začali jasať, kričať a búchať do pevného sita deliaceho ich od diania v aréne. Skúseným pohybom vytiahol meč a zdvihol ho do vzduchu. Vedel, že veliteľ to tak od neho očakáva. Dav burácal. Nevenoval tomu pozornosť, kráčal ďalej, až sa zaradil medzi ostatných.

Keď boli všetci na miestach, začalo odpočítavanie. Pevnejšie zovrel rukoväť a premeriaval si zvery. O najbližší pilier bola pripútaná nebezpečne vyzerajúca mačkovitá šelma. Cez sýtozelený kožuch sa

jej tiahli hrubé tmavé pruhy. Po obvode arény lietal obrovský dravec a pokúšal sa vymaniť svoje mohutné nohy z pevných lán. Posledný zver... Gavina striaslo. Nosorožec! Kedysi rozbil väčšinu arény, keď sa odtrhol ešte pred začiatkom hry. Odvtedy ho nepoužili.

Dlhý stály tón oznámil začiatok. Pomocníci z bezpečia vyvýšeného pódia presekli laná obmedzujúce netvory. Gavin sa inštinktívne prikrčil a hodnotil situáciu. Nosorožec zúrivo dupal do prachu, dravec sa zachytil o sito na strope a šelma vyskočila na jeden z pilierov, odkiaľ zaujato sledovala dianie. Nenápadne sa presunul k pilieru, vedľa ktorého sedela mačka. Meč vrátil späť do pošvy a vytiahol dva nože. Postupne ich zabodával do dreva a šplhal nahor. Vždy keď zabodol nôž o kus vyššie a vytiahol sa na jeho úroveň, pocítil svaly na rukách. Ignoroval bolesť a pokračoval, až kým konečne nedočiahol na skosený vrchol.

Opatrne vytiahol meč a pomaly sa vystrel. Využil všetok obmedzený priestor piliera, odrazil sa a... v dlhom skoku zaútočil.

Mačka sa pri náhlom hluku otočila, zasyčala a prikrčila sa k útoku.

Neskoro. Gavin švihol mečom a telo zvera bezvládne dopadlo na zem. Zdvihol zrak, aby vyhľadal dravca, no toho už medzitým niekto skolil.

Vtom doňho čosi zozadu vrazilo. Tvrdo dopadol na zem, no zbraň nepustil. Odkotúlal sa nabok, prikrčený sa chrbtom oprel o stĺp a inštinktívne si mečom kryl tvár. Keď zbadal nepriateľa, od prekvapenia mu čepeľ na okamih poklesla. Nebolo to splašené zviera, ale šampión mohutnej postavy so sekerou v ruke. Jeho zlatom vyšívane oblečenie naznačovalo, že súťažil už mnohokrát.

Gavin si ani nespomínal, kedy naňho naposledy zaútočil iný bojovník.

Odkedy sa o ňom rozkríкло, že šikovne zabíja zvery, všetci ho nechávali na pokoji. Bol známy aj tým, že nikdy neútočil na iných, neznášal pravidlá arény a odmietal sa nimi riadiť. To, že z pätnástich šampiónov mohli ostať iba traja, zvyčajne vyriešili zvery. Šampióni na seba útočili zriedka. Našli sa však aj takí, ktorí podľahli sláve a výhodám.

Bojovník proti nemu podnikol prudký výpad. Sekera zaiskrila o Gavinov meč.

„Prečo?“ nechápal Gavin.

„Preberám tvoj titul,“ zaškeril sa obor a pokúsil sa mu podkopnúť nohy. Gavin vyskočil a snažil sa protivníka omráčiť plochou stranou meča.

Ten sa však stihol včas zohnúť a čepeľ mu iba neškodne presvišťala nad hlavou.

„Pozor!“ výkrik sotva prenikol hlukom divákov. Obaja zdvihli hlavy a vzápätí sa už kotúlali rôznymi smermi.

Rozzúrený nosorožec po nevydarenom útoku na okamih spomalil, aby sa obrátil a opäť sa bezhlavo rozbehol arénou, tentokrát priamo na Gavinovho protivníka. Šampión sa pokúsil vstať, no nechtiac sa zachytil do lán. Zbesilo si vymotával nohu z povrazov, ale všetko tým iba zhoršoval.

Gavin ho tam nemohol nechať. Rozbehol sa za ním, švihnutím meča preťal lán a prudko ho odsotil z dráhy zúrivého zvera. Meč mu pri tom vypadol z ruky, no nemal čas ho hľadať. Potreboval vyvýšené miesto. Schmatol zo zeme odrezané lano a kým bežal k pilieru, viazal jeho koniec do slučky. Narýchlo zmotané si ho prehodil cez rameno. Na pilier vyliezol rekordne rýchlo. Zviera, divoko sa rútiace arénou, zatiaľ nemilosrdne ohrozovalo životy ostatných šampiónov. Gavin počkal, kým bude priamo pod ním a skočil. Tvrdo dopadol na chrbát splašeného zvera, ktorý sa ho okamžite pokúsil zhodiť. Zachytil sa záhybu panciera a v desivej rýchlosti sa skúšal plaziť po širokom sivom chrbte, pridŕžajúc sa ostrých výčnelkov. Okraj arény sa neúprosne blížil. Beštia sa ho zjavne rozhodla priraziť o stenu. Ignoroval spotené ruky a vytrvalo prevliekal slučku okolo nosorožcovho mohutného rohu. Lano sa našťastie ihneď zachytilo. Gavin ho jemne utiahol, zhlboka sa nadýchol a zoskočil. Tušil, že pád bude tvrdý, ale realita ho napriek tomu prekvapila. V hlave mu príšerne hučalo a jemný prach arény ho oberal o kyslík.

Pár sekúnd ležal na zemi a rozmazaným zrakom omámene pozoroval, ako sa lano vedľa neho nezadržateľne odmotáva. Skôr ako sa mohlo úplne odvinúť, uchopil jeho voľný koniec a pregúľil sa s ním okolo najbližšieho piliera. Zviera zareagovalo na neznámy ťah ešte väčšou agresiou. Gavin mal pocit, že mu vytrhlo obe ramená, lano však nepustil. Ťažko skúšaný pilier sa odrazu uvoľnil a ako čerstvo skolený strom sa zrútil priamo na zvera. Gavin neváhal, s nožom v ruke priskočil k zavalenému zverovi a jediným bodnutím do medzery v pancieri ukončil jeho trápenie.

Ostražito zdvihol hlavu a odvážil sa obzrieť po aréne. Zvery boli

porazené a všetci šampióni žili. Otrhaní a špinaví si pridržali krvácajúce zranenia, no boli nažive! Publikum nadšene burácalo. Iba traja ostanú! Iba traja! Zhrozene sa obzrel na zlatom vyšívaného šampióna. Rozbehol sa arénou. Ani sám netušil, ako sa mohol tak rýchlo objaviť pred chlapcom. Cestou musel niekde zodvihnúť z prachu meč, pretože sa práve v ohlušujúcej rane zrazil so sekerou krvilačného bojovníka. Ich pohľady sa stretli.

„Naozaj to takto chceš?“ Gavin vytrvalo tlačil meč proti jeho zbrani.

„Vymeníš ľudské životy za slávu a peniaze? Mohol som ťa tam nechať, no nenechal!“

„Zlož zbraň!“ Bola to tá tmavovlasá dievčina. Krásne oblečenie mala zničené, no tvárila sa odhodlane. Dýkou s úzkou čepeľou mierila priamo na šampiónov krk.

„Poslúchni ju!“ pridal sa ďalší.

Všetko stíchlo...

Šampión sa zúrivo obzeral. Tvár sa mu leskla od potu. Sekeru zvieral tak silno, až mu zbeleli kĺby. Tlak na Gavinovom meči odrazu prudko povolil a sekera s dutým žuchnutím dopadla do prachu. „Čo teda navrhujete?“ zachripel.

Z reproduktorov zaznel veliteľov nekompromisný tón: „Hry končia tromi víťazmi. Dôrazne vyzývam súťažiacich, aby pokračovali!“

Gavin skĺzol pohľadom na chlapca zbierajúceho sa z prachu arény. Pery sa mu neovládateľne chveli. Tenkými roztrasenými prstami si pritískal dotrhané oblečenie.

A dost! Stačí! Toto sa musí skončiť!

Gavin sa vystrel, zdvihol svoj meč vysoko nad hlavu a... odhodil ho.

Rovnako sa v prachu ocitli aj jeho nože. Roztiahol prázdne ruky a čakal. Ozvalo sa tupé buchnutie a po ňom ďalšie. Neveriacky sa otočil a uvidel šampiónov odhadzovať svoje zbrane. V ich očiach našiel všetko, čo sám cítil. Smútok, hnev, strach, vyčerpanie, odhodlanie a ešte čosi. Bola v nich nádej. Nádej, že aj jediný človek dokáže zažať iskru, ktorá prerastie v plameň.

Gavin zavrel oči a zhlboka sa nadýchol. „Končím. Prijímam svoj osud,“ povedal do ticha.

„Končím,“ ozvala sa tmavovlasá dievčina.

„Končím,“ povedal chlapec tichým roztraseným hlasom.

„Končím,“ zaznievalo od všadiaľ.

„Končím,“ chrapľavý hlas zlatom vyšívaného šampióna sa niesol arénou ako posledný.

V reproduktoroch zapraskalo. Nastalo dlhé ticho... a po ňom veliteľov hlboký povzdych. „Čo navrhujete?“

Gavinove pery sa roztiahli do úsmevu.

3. miesto

Cyril Turčáni: Každý deň budú vraj Vianoce

Z diaľky sledujem približujúce sa svetlá a modlím sa, aby to bolo mamino auto. Už tu trčím asi dvadsať minút a nikto mi neberie telefón. Mama sa ponúkla, že tentoraz príde po mňa ona. Nestáva sa to často, ktovie, čo má za lubom. Isto si skočila na manikúru, musí počkať, pokým jej na nechtoch zaschne lak.

Na manikúru chodí dvakrát mesačne, u kozmetičky je varená-pečená. Ani nejdem spomínať kaderníčku, ktorá ju už odmieta strihať trikrát do mesiaca. Tvrdí, že melír by sa mal robiť raz za niekoľko mesiacov. To moju mamu ale neodradí, dáva si na sebe záležať. Nový účes alebo nechty sú jej ešte vždy prednejšie ako vlastná dcéra. Ale už som si zvykla.

Auto zabočí na odpočívadlo a mňa čaká nemilé prekvapenie. Toto určite nie je moja mama, do takej bielej škodovky by si nikdy ani len nesadla. Svoju pozíciu primátorky mesta berie až príliš vážne, musí vyzeráť priam dokonalo. Teda aspoň podľa nej.

Z auta vystúpi mladý chalan, môže byť vysokoškolák. Na sebe má oblečený nevkusný vianočný sveter so zajacom v mikulášskej čiapke. Divím sa, či mu nie je zima. Ja tu mrznem v troch vrstvách mikín. Okrem toho mám aj šál a zimnú čiapku s brmbolcom navrchu. Chlapec sa rozhladne okolo a jeho oči spočinú na mne. Modlím sa, aby odo mňa nič nechcel. Po dneskajšom drzom bezdomovcovi nepotrebujem

ďalšie obťažovanie od iného muža. Ako naschvál zamieri rovno ku mne. Bože. Dnes prítahujem samé problémy.

„Dobrý. Prosím neviete, kde je najbližšia pumpa? Akurát mi došiel benzín,“ opýta sa chalan. Zblízka vyzerá omnoho vyšší, na orlom nose mu ležia okuliare s pohodovým rámom.

„Ak dobre viem, v tejto časti nie je žiadna pumpa. Najbližšia je až na začiatku mesta. Je to odtiaľto pomerne ďaleko,“ odpoviem zdvorilo. Tak nakoniec sa žiadne obťažovanie nekoná. Chvalabohu.

„Aha. Tak to je super. No nič, ďakujem veľmi pekne,“ odvetí, otočí sa na päte a vydá sa naspäť k svojmu autu. Sadne si na sedadlo šoféra, z vrecka vytiahne mobil a do uší si strčí slúchadlá. Tie moje sa žiaľ vybili už pred hodinou, aj ja skúsím skontrolovať mobil. Žiadna správa od mamy. Klasika.

V tom mi to dopne. Mama v aute má benzín navyše. Jej pamäť má kapacitu akváriovej rybičky, pravidelne zabúda natankovať. Preto nosí bandasku s benzínom v kufri.

Vo svojom vnútri zvädzam boj sama so sebou, no nakoniec sa odvážim a vykročím k autu. Chalan si ma nevšímne, tak mu zaklopkám na sklo. Pohľady sa nám stretnú a už aj sťahuje okienko.

„Áno?“ zarazí sa. Pozerá na mňa, ako keby videl polárneho medveďa na bicykli. O čo mu ide?

„Nechcete vreckovku?“ opýta sa a z vrecka vyťahuje balíček hygienických vreckoviek.

„Prečo?“ opýtam sa neveriacky. Chalan ukáže na mňa a potom na spätné zrkadlo. Natlačím sa rovno k nemu a zhíknem. Z nosa mi visí obrovský sopel. Dobre, teraz ma už rovno môžete pochovať. Tento moment pripisujem na vrchol všetkých trapasov. Prečo práve ja? Chalanovi vreckovky vytrhnem z ruky a bežím sa vysmrkať. O minútu sa však vrátim. Musím sa aspoň poďakovať.

„Díky. Chcela som vám len povedať, že moja mama by za chvíľu mala prísť po mňa, v kufri nosí benzín navyše. Ak by ste chceli, môže vám odliať,“ poviem trochu nesmelu.

Chalan sa usmeje a odpovie : „To by bolo super. Ďakujem veľmi pekne.“ Otočím sa na odchod. Potrebujem predýchať ten trapas.

Zrazu za mojím chrbtom začujem krik. Otočím sa a pohľadom zavadím o chalana v aute. Tentoraz mi kýva a niečo gestikuluje. Avšak cez silný vietor a kapucňu na ušiach ho počujem veľmi slabo. Vyskočí z auta a uteká ku mne.

„Prepáčte, ale nechcete si aspoň sadnúť do auta? Aby ste nemuseli mrznúť tu vonku. V aute ešte ostalo celkom teplo,“ ponúkne sa chlapec. Úprimne neviem, či to je dobrý nápad. Sadať si k cudziemu človeku do auta. Ešte po tamtom incidente. Všimne si pochybovačný výraz na mojej tvári a dodá : „Nebojte sa, nie som žiaden Ted Bundy. Ale nechcem byť nikomu dlžný.“

„To s tým sopľom sa ale nestalo.“ Chalan sa zaškerí a tvári, že nevie o čom hovorím.

V aute je rozhodne teplejšie ako vonku. Sedíme potichu. Každý hľadá von cez čelné sklo. Ignorovanie nám obom ide veľmi dobre. Ticho preruší až on odkašľaním.

„Myslím, že tu budeme dlhšie, tak by sme sa mohli aspoň predstaviť. Ja som Tomáš,“ povie a podáva mi ruku.

„Jana,“ nechotne mu podám tu svoju. Nemala som v pláne nadväzovať rozhovor, ale očividne sa bez toho nezaobídeme.

„Teší ma. Môžem ti tykať?“

„Prosím.“ Úf. Chvalabohu. Keby mi vykal, asi by som zaliezla do kufra. Neznášam, keď mi ľudia vykajú. Potom sa cítim ako stará korytnačka. Síce už nie som tínedžerka, ale ešte stále nepatrím do starého železa. Z dverí auta vytiahne pozlátenú krabicu plnú salónok a ponúkne ma. Radšej odmietnem. Čo ak sú jedovaté.

„Odkiaľ ideš? Si na vysokej škole?“

„Áno. Študujem v Bratislave Mat-Fyz. Ty?“ Neviem, prečo tu vyťahujem aj odbor, naň sa predsa vôbec nepýtal. Som strašná tlčhuba.

„V Nitre. Marketing. Je to síce nuda, ale vysoko uplatniteľná nuda.“

„Aj ja som rozmýšľala nad marketingom, no mojím snom bolo ísť študovať matematiku. A keď ma zobrali, nemyslela som už na nič iné.“

Môj dedko bol zanieteny matematik, asi som to zdedila po ňom.“
V hlave si strelím virtuálnu facku. Prečo sa rozprávam o súkromných informáciách s cudzím človekom. Som totálne šibnutá. Čo ak je to naozaj nejaký vrah? Nepotrebujem, aby ma pred prázdninami niekto zjedol alebo zakopal v lese.

„To je super. Ja som vždy chcel ísť študovať do zahraničia, no rodina s tým nebola spokojná. Možno v ďalšom živote. Je super, že robíš to, čo ťa baví. Že nasleduješ dedka. Tešíš sa na Vianoce? Konečne si oddýchneme, no nie?“ doslova vyplúje zo seba a obzrie sa na cestu. Okolo práve prefrčalo auto. Mama to však nebola.

„Vlastne ani nie. Nemám na Vianoce dobré spomienky. Dedko zomrel na Štedrý deň.“

„Aha. Tak to ma mrzí. Prepáč, že som to vyťahoval.“

„To nevedí. Vianoce som celkovo nikdy nemala nejaká rada. Vidím za nimi jeden veľký marketing. To by si mal ty vedieť, nie?“

Tomáš urobí vtipnú grimasu – zatvári sa znechutene.

„Je mi ľúto, čo sa stalo tvojmu dedkovi, no to s marketingom neakceptujem. Vianoce sú super a bodka. Mali by byť každý deň.“

„No a čo ešte? Ja si stojím za svojím. Vianoce sú marketingový ťah a nehnevala by som sa, keby neboli vôbec.“

Tomáš si skoro vyočil oči. Môj názor ho očividne zaskočil. Niečo také nečakal.

„Tak toto treba z teba dostať. Nevieš, kde si sa takto nakazila. Ale pokiaľ nebudeš mať vianočnú náladu, nevyjdeš z tohto auta,“ povie a stlačí gombík s piktogramom rádia. Celým autom sa rozozvučí pesnička Každý deň budú vraj Vianoce. Tomáš si do ruky zoberie škrabku na okná a spieva s spolu s Mirom Žbirkom.

Do ruky mi natlačí škrabku a pokynie, aby som spievala aj ja.

„Odmietam spievať.“

„Ale budeš spievať, ty Grinčica,“ zvýši hlasitosť rádia a k spevu pripojí aj tanec rukami. Snažím sa držať jeden výraz, no nedá sa to. Musím sa smiať. Naozaj sa do toho všil. Podarilo sa mu roztancovať aj mňa. Za chvíľu sa obidvaja hýbeme do rytmu hudby a spievame koledy jednu za druhou. Bavíme sa.

Hudba úplne prebila zvuk prichádzajúceho auta. Ani jeden z nás si nevšimol, že na nás cez trošku zaparené čelné sklo pozerá nejaká

postava. Skoro dostanem infarkt, keď si všimnem ženu stojacu vedľa môjho okna. Mama.

Nevyzerá spokojne. Však prečo by aj bola. Našla svoju dcéru spievať vianočné pesničky v cudzom aute s cudzím človekom. Trochu strápnená otvorím dvere a pozdravím ju. Spolu s Tomášom sa rozosmejeme z jej výrazu. Vyzerá, ako keby zahryzla do vianočnej ozdoby.

„No. Nevieam, čo tu robíte, ale čakám na teba, Jana.“

Ako keby som ja nečakala na teba. Ach jaj. Raz ma z nej strelí.

Oblečiem si mikiny, ktoré som si počas tanca vyzliekla, hodím na seba bundu a okolo krku si obtočím šál. Ešte rýchlo poprosím mamu, aby z auta doniesla bandasku s benzínom a Tomáš si natankuje.

Pozdravím Tomáša a dám sa na odchod. Počas kráčania smerom k autu na mňa posledný raz zakričí. Otočím sa a všimnem si, že v ruke drží moju čiapku s brmbolcom. Samozrejme, že som niečo zabudla. Lásku k matematike som zdedila po dedkovi, no Alzheimer po mame.

„Toto si si zabudla v aute,“ povie a zahľadí sa mi do očí.

„Ďakujem,“ odvetím a usmejem sa.

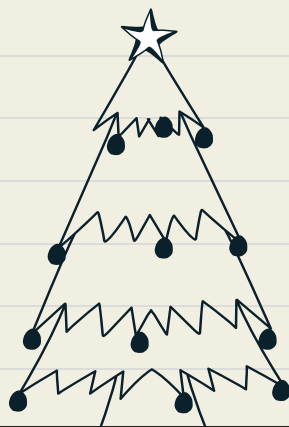
„Jana, ja ňakujem tebe. Teraz to bude znieť ako v každom vianočnom filme, ale musím ti to povedať. Viem, že minulosť sa zmeniť nedá, no budúcnosť ovplyvniť vieš. Dedko tu už nebude, ale Vianoce áno. Nezanevri preto na ne a užívaj si ich každý deň. Spomínaj na ne tak, ako spomínaš na dedka.“

Jeho slová ma rozčítia a ja konečne pochopím, že má pravdu. Nedá sa mi inak, musím ho objasniť. Asi to tak malo byť. Dedko zomrel, no Vianoce nie. Tie tu boli, sú aj budú. Navždy mi budú pripomínať dedka, to dobré, čo som s ním zažila. To, pre čo bol taký úžasný. Vianoce sú sviatkami lásky, pokoja a spomienok. S dedkom sa už nestretnem, ale s jeho dušou áno. A to práve na Vianoce.

Pozriem sa na Tomáša a on sa ma opýta:

„Každý deň budú vraj Vianoce?“

„Každý deň budú vraj Vianoce,“ šeptom odvetím.

Mimoriadna cena poroťy:

Alex Pribula: I love hot nights

„Toto leto komáre nedávajú pokoj,“ zamrmal Yuto otrávene. Súhlasne som prikývol. Toto leto bolo v Japonsku naozaj horúco.

S priateľom Yutom sme sedeli na pláži pri pár prázdnych plechovkách piva. Na pláži bolo ticho až na more, ktoré búril teplý vietor z východu a tlmenú hudbu z neďalekého baru. Tuším hral nový album od The Modern Lovers. Chvíľu sme len mlčky pozorovali oceán.

Ticho prerušil Yuto poznámkou, ktorá navonok vyzerala priateľsky, možno trochu ako návrh, no povedal ju celkom smutným, unaveným hlasom: „Keď takto dlhšie pozerám na oceán, tak by som do neho najradšej skočil.“ Na chvíľu sa zasekol v rozprávaní a vytiahol si cigaretu, akoby si zrazu spomenul na svoj zlozvyk. Nedočkavo si ju pripálil, vydýchol dym a pokračoval: „Skočil by som do neho, no neviem prečo, ale za tou neškodnou, takmer veselou myšlienkou sa schováva ešte jedna – chcem sa z vody vynoriť?“

Nebol som si istý, či na otázku odo mňa čaká odpoveď, tak som sa radšej odmlčal a pripálil si tiež. Medzitým sa Yuto zasmial: „Ale to sú len myšlienky, nechystám sa skákať do oceánu potme. Nuž, počuj, som smädný, dáš si ešte pivo?“ Nestihol som odpovedať, no Yuto už bol na ceste do neďalekého baru, z ktorého hrala skladba „I Love Hot Nights“. Ako odišiel, premýšľal som nad jeho otázkou. Yuta poznám už od detstva, ale nikdy som ho nevidel tak skleslého ako počas tých pár sekúnd. Vždy to bol usmievavý, prívetivý chlapík, ktorý nikdy neodmietol plechovku piva či nejakú nočnú zábavu.

O pár minút bol späť spolu so šiestimi plechovkami. Podal mi jednu a prisadol si. „Vieš to čo si vrael...“ začal som.

„Nechaj to tak, teraz sme tu, sedíme na pláži a bavíme sa. Sám neviem odkiaľ tá myšlienka prišla a prepáč ak tá nejako rozhodila.“

Zmiereny, že sa nedozviem príčinu jeho slov, som zmenil tému na šport. Večer pokračoval tak, ako iný (samozrejme sme sa k jeho otázke nevrátili). Mierne opití sme sa s Yutom pobrali domov. Býval o ulicu nižšie, na jeho ulici sme sa rozlúčili a ja som pokračoval domov. Nad slovami Yuta som už veľmi nepremýšľal, po zmene témy som si

pomyslel, že som si to len zle vyložil. Keď som prišiel do svojho malého bytu na štvrtom poschodí, okamžite som sa zvalil na posteľ a zaspal. Ráno som sa zobudil ako každé iné, no s malou bolesťou hlavy. Prezliekol som si oblečenie, v ktorom som zaspal a hodil som ho do práčky. Po zapnutí rýchlovarnej kanvice som sa zahľadel von oknom na prázdnu ulicu. Vyzerala smutne, pár áut zaparkovaných na parkovisku pred bytovkou, pár ľudí, ktorí rýchlym krokom mierili domov z ranného nákupu. Premýšľal som nad Yutom, nad slovami, ktoré večer povedal. Vtom sa ohlásila kanvica písknutím. Zalial som si kávu a vyšiel na balkón.

Ďalej sledujúc okolie som si z vrecka vytiahol poslednú cigaretu. Znova sa mi zjavil v hlave. Jedna krátka veta, veta ktorá dokazovala, že som ho nepoznal tak dobre, ako som si myslel. Čo ak si niečo urobí, možno to nebola len nejaká čudná metafora, znervóznel som a s cigaretou v ústach som prešiel z balkóna späť do bytu. Vzal som telefón, ktorý ležal na stole vedľa popolníka a vytočil som Yuta. Na druhej strane sa ozvalo len: „Volaný účastník je momentálne nedostupný, skúste to neskôr prosím.“ Vystrašený som vybehol z bytu. Utekajúc k Yutovej ulici ma ovládol pocit viny. Mohol si mu pomôcť, teraz je už možno neskoro.

Po asi desiatich minútach som dobehol k jeho bytovke, býval na prvom poschodí. Mal pokazený zvonček, už odkedy sa tu prisťahoval, no opravu stále odkladal. Zo zeme som zozbieral pár kamienkov a začal ich hádzať do jeho okna. Hodil som prvý, počkal asi pätnásť sekúnd, no nič sa nestalo. Hodil som druhý, znovu nič. Frustrovaný som začal hádzať jeden za druhým a asi po siedmom sa okno otvorilo a vykukla Yutova ešte ospalá hlava. „Je deväť tridsať,“ poštažoval sa.

Nahnevaný, no s úsmevom som ho okríkol: „Prečo nezdvíhaš telefón?!” „Zdvihnúť telefón sa mi v spánku ešte nepodarilo,“ odpovedal trochu nevrlo. „Dnes o šiestej na pláži?“ dodal už celkom iným tónom. „O šiestej som tam.“

Spokojný, že je Yuto v poriadku som vyrazil naspäť domov so zastávkou zakúpenia cigariet v stánku. Keď som prišiel domov, čakala na mňa skoro nedotknutá káva na balkóne. S nechutou som ju dopil. Pohár som umyl, popolník vysypal do smetného koša a konečne oslobodený od myšlienok na Yuta som si zdriemol.

Prebudil som sa a pozrel na hodinky. Pol šiestej. Prekvapený z dlhého spánku som sa prezliekol a vybral na pláž. Po ceste mi moje meškanie vháňalo do myšlienok obavy. Čo ak si urobí niečo teraz, keď je tam sám, pri mori, ktoré včera spomínal. Zrýchlil som krok.

Prišiel som presne o sedem minút neskôr. Yuto čakal na obvyklom mieste s plechovkami piva a zapálenou cigaretou v ústach. Ako som na neho pozeral, premýšľal som, prečo sa o neho po včerajšku tak bojím. Stále to bol on, ale keď som na neho pomyslel, nevybavil sa mi ten usmievavý chlapík, niečo pred ním sťahovalo čiernu oponu, ktorá ho valila do šera. Oponou bola nevedomosť? Či strach? Sám som nevedel, ale tieto otázky som si pokladal pri pohľade na neho. Kým som sa divil vlastnej hlbokoj nevedomosti, obligátne sa mi pozdravil. Zamyslený som to ani nepostrehol, kým som si neprisadol a neopýtal sa ma: „Si v poriadku?“ Túto otázku som chcel položiť práve ja jemu.

„Jasné, prečo by som nebol?“

„Vyzeráš čudne, nejako ustráchané, ani dnes ráno si nevyzeral najlepšie. Deje sa niečo?“ Týmito otázkami ma vyslovene mučil, aj keď o tom nevedel.

„Nie, nie, som v poriadku, nič sa nedeje.“

Podal mi pivo a rovnako ako deň predtým sme len tak pozerali na more pri tlmenej hudbe z baru. Pozerali do diaľky na lode, za ktorými sa slnko potápalo do nekonečne hlbokého oceánu. Mlčanie prerušil Yuto tichým hlasom: „Viem, prečo nič nevravíš, bojíš sa.“

Falošne som sa zasmial. „Bojím sa? Kto by sa teba bál?“ snažil som sa zľahčiť situáciu, aj keď som presne vedel, čo tým strachom myslí.

„Bojíš sa vecí, ktoré nepoznáš. Nových ľudí, miest a teraz už aj mňa.“

„Čo tým myslíš!“ zvýšil som hlas.

„Ty veľmi dobre vieš, čo tým myslím. Sužovalo ťa pomyslenie na mňa, opakoval si si: chudák Yuto, musím mu pomôcť...“ (celý čas rozprával nadradene a pokojne).

„O čom to rozprávaš?“

„V hlave si mal práve to, ale v skutočnosti si nemal strach o mňa, ale o seba.“

„Ako som mohol mať strach o seba?!“ už to vo mne vrelo.

„Ako? Bál si sa o svoj komfort, stratiť to čo máš, čo je ti bežné.“ Sedel som bez slov, prekvapený a znechutený. Nie z Yuta, ale zo seba, to, čo

vavel mi prišlo ako holý fakt. „Prečo tak udivene pozeráš? Presvedč ma, že to nie je pravda,“ pokračoval stále pokojným hlasom.

Nemohol som sa pohnúť a už vôbec nie niečo povedať.

„Nedokážeš to? Tak nezachráň mňa, ale svoj komfort, tvoje miesto bezpečia.“

Yuto sa postavil, položil pivo na zem, dal si dole tričko a skočil do mora. Nechápal som, čo sa deje. Keď som začul náraz tela o hladinu, stuhnutie môjho tela poľavilo. Skočil som za ním. Vytiahol som ho na breh, nijak sa nesnažil mi pomôcť. Bol ako mech živých kameňov, ktorý sa potápal stále nižšie. Prehovoril: „Čo som pre teba?“

Nepremýšľal som nad tou otázkou a utekal som po deku, na ktorej sme sedeli. Ňou som ho usušil. Nepýtal som sa, prečo to urobil. Vedel som veľmi dobre prečo. Ani ja, ani on sme o tom nerozprávali, žiadne otázky, žiadne odpovede. Len sme znova sedeli na pláži, pili pivo, pozorovali skoro tiché more a počúvali hudbu z neďalekého baru.

Lukáš Štreicher: Hodinár

Fáza Kostra:

Skladá mechanizmus, čo riadi náš čas.

Sekerka opatrne osekáva nohy všetkému živému. Ručičky omilostí.

Plachta sa sťahuje, priťahuje svoje rohy, krčí všetko v okolí.

Potenciálna nositeľka batohu problémov.

Rútiace sa tehly zhrozených ručičiek, padajú a znova skladajú. Raz sme dolu, potom hore. Nakoniec rozpažíme. Potom nás pripažia, uložia a nechajú tak. Budú nám ešte tykať?

Prekliaty obraz, ktorý svojimi bodmi ničí množstvo príležitostí, ale ich i vytvára spoločne so spomienkami.

Opravovať či tvoriť hodiny je sen, ktorý si žiada trpezlivosť, opatrnosť, až krehkosť pohybov. Ale i veľmi strapatý mozog. Skladanie mechanizmu dokopy je ako skladať dušu človeka. Výsledok nespočívá len vo fungovaní, ale i v životnosti, upevnení a hlavne v správnych dieloch. Tie

totiž vedia zavariť v hodinovom mechanizme, hodiny sa občas stávajú nástrojom mesačných diablov.

Primárny faktor predstavujú základy.

Zvuk sprevádza prácu, vytvára podnet s časovým potenciálom.

Potenciálom, ktorý ovláda sny.

Diktátor rozdelený na miliardy atómov po celom svete. Založené ruky a jeho hlas ovplyvňujú prebiehajúce zlomy.

Bludisko bez úniku, riešenia, skladačka bez finálnej podoby.

Fáza Zatmenie:

Zazvonil mi telefón. Moje krátke, plávajúce ruky sa natiahli a priložili ho k ušnej katedrále. Bol to môj brat, Hektor. Hodiny, ktoré mu daroval otec sa rozbili, jeho dcéra o ne zakopla. Požiadal ma o opravu. Na chvíľu som zastal, záblesky chodníkov minulosti mi bičovali mozog. Avšak neodmietol som.

Fáza Systém:

Brat mi priniesol hodiny a zdúchol ako moje myšlienky po vstupeí zákazníka do môjho obchodu. Hodiny boli poškodené zväčša z vonkajšej strany. Rám po obvode bol rozutekaný na totálku. Musel som objednať nový. Vnútro hodín bolo tvorené precíznou rukou umenia švajčiarskeho hodinára z 18. storočia.

Fáza Ulička:

V upršané dni rád cestujem, no i rád chodím na menšie prechádzky po okolí. Dnešok nebol žiadnou výnimkou a vybral som sa na zabudnutý chodník cez park až k jazierku, ktoré bolo blízko. Sadol som si na kameň môjho detstva a zaspomínal si. Ako malý som mal rodičov, workoholikov s kódom len pre peniaze a alkohol. Brával ma sem môj dedko. Bol archeológom, no kvôli mne popri dôchodku pracoval ako vrátnik v múzeu. Trávil som s ním mnoho času. Na rybách, v kostole, na futbale, ale i v kuchyni a dielni. Jeho schopnosť pomáhať a myslieť pozitívne i v časoch tropických búrok mi dodala korenie pre osobnosť. Zbadal som na brehu, medzi kameňmi, dva zaujímavé konáriky. Vzal som ich do ruky a pomalým krokom smeroval späť domov.

Fáza Šálka:

Dorazil som otcove hodiny pre Hektora a zavolať mu. Prišiel si po ne do pár minút. Ako poďakovanie mi zanechal tajomnú krabicu. Šiel som po nožik, rozrezal upevnenie, roztrhal kartón a otvoril. Dedkove vianočné hodiny, stratené zlaté ovocie. Rozprávky na dobrú noc a hodiny, ktoré strážia dobré sny. Chýbali im len ručičky. Spomenul som si na moje dva konáriky z prechádzky, náhoda je sviňa. Trocha som ich upravil, vyryl do nich dedkovo meno a nasadil. Ako čarovné prútičky, boli perfektné.

Fáza Cintorín:

V noci ma zobudili hodiny, dedkove hodiny. Začali sa točiť ako zmyslov zbavené. Reťaze svetiel ma niekam vtiahli, moja myseľ spracovávala mechanizmus, ktorý ma uniesol. Ocitol som sa v akejsi uličke. Pocit akoby som sa nachádzal v zajatí myšlienkového pochodu, brány možností, čas a ja. Priestor rozoberal moju osobnosť. Vešiak každodenných myšlienok a hudba sa mi vysmievali. Po doznení posledného úseku pianissima som sa schúlený ocitol doma pri hodinách, na koberci. Po prebratí sa z paralýzy som utiekol von. Beh bez myšlienok, bez pokoja som blúdil po uliciach. Mrakodrapy ma ohovárali a ja som sa prebublával cez svet. Vyfarbil som moju dočasne čiernobielu myseľ a začal som sa pomaly spamätávať. Kráčal som domov s ťažkými topánkami a zapletenými šnúrkami chápania. Sirény prechádzajúce okolo mňa mi práve nehrali do kariet, no ani som ich nevnímal. Stál som oproti môjmu domu a pozeral sa, ako ho kyslík rozoberá. Horel mi domov, obchod i dielňa, ale mal som to celé pod paplónom. Hurikán v hlave si povedal, že to riešiť nemá zmysel. Vianočné hodiny v čudu. Radosť i smútok mnou len stekali.

Fáza Stromček:

Zostala mi len dedkova horská chatrč. Chlad vyplňal bunky základov. Na povale som objavil jeho denník a poznámky. Zaujal ma náčrt hodín, podobný jeho vianočným, ale mali zapeklitý systém, nemali ručičky. Hodnoty času ukazoval tieň. Súčiastky som našiel v jeho pokladničke, tak som začal so skladaním. Divadelná hra sa začala, spotení herci,

ťažký vzduch a plné pódium. Stálo to za to. Zaujímalo ma ukazovadlo, pomyslel som si, že to bude rozprávka, no po udalostiach zo včera už nevidím rozdiel medzi realitou a skreslenou realitou. Hodiny vytvárali tieň na neaktuálnych hodnotách.

Fáza Struna:

Môj obdiv pri pohľade na hodiny prerušil malý trpaslík, ktorý si vedľa mňa strieľal do gatí. Spadla mi neutrálna tvár až na údiv a ticho. Podľa jeho slov bol môj dedko génius ponorený v mojej budúcnosti a v stavbe nasledovníka. Veľmi som to nepochopil. Znovu ma pohltili hodiny, no tentokrát tam bol so mnou aj trpaslík a celú cestu sa mu z úst lialo ako z priehrad. Ukázal mi svet za hodinami, časovú centrálu, mechanizmus, ktorý som poskladal, život, ktorý som vytvoril. Skonštruoval som vlastný vesmír, podľa predlohy dedka. Odokryl som deku z lega možností a zasekol som sa v priestore mechanizmu tieňových hodín, ktoré som poskladal.

Fáza Kniha:

Zničil som mnoho vecí. Mnoho ľudí a kadejakých faktorov mi v živote nedoprialo úspech, no zameraním pohľadu na katastrofálne podmienky detstva a ich využitím na objavovanie a radosť som ich mnoho i vybudoval. Moje detstvo nebola úplná katastrofa, smrť rodičov bola príležitosť. Bolo to niečím perfektné, len ostatní ľudia žijú v cudzom systéme ilúzií a nevnímajú základy. Vytvoril som si vlastný systém.

Ručičky z konárikov sú mojím predĺženým prútikom. Len už nečarujem. Hľadám. Ale nie vodu.

5. kategória (poézia)

Stredné školy

...ries
d
strony)
t water
no lang
...
second in
...ing.

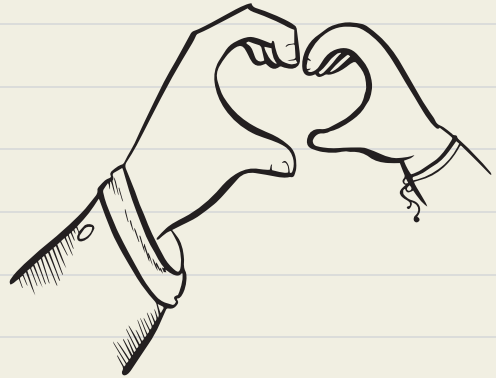
miesto

Kludia Šprochová: Otec

sfúknem sviečku
dym tancuje s izbou
prenesie ma na tribúnu cirkusu
naše ruky od cukrovej vaty
sa nedajú oddeliť
stláčam jeho rameno
nafukujem bublinu z bezpečia
teplý vývar a leukoplast
v topánkach je skrytý magnet

zabúdam
iba zažltnutá spomienka
ma vracia v tvojom dome do čias
keď sa od stien odrážal
hlasný smiech
komínom utekala radosť
slová objímali
zblížovali

navždy
ti zostanem sedieť na kolenách
dvojročná

2. miesto

Emá Rusiňáková: Chod' preč

nastúp na najbližšiu električku
možno ťa odvezie
do centra mesta
alebo do najposlednejšej uličky
vlastne je to jedno
preč nemá súradnice

ani konečnú

modrý zapalovač
s obrázkom delfína
zabudol si ho niekomu vrátiť
je sprevádzaný červenou Marlborvou
bolí ťa z nej hlava
dym neostáva iba v pľúcach
obklopuje ťa
dusíš sa
no nechceš ísť preč
tlieš
míňaš sa spolu s tabakom
ostal z teba iba ohorok

niekedy si rozprával nahlas
o tom
ako vidíš svet
veľkými tlačnými písmenami
jasne a zreteľne
daroval si slová
s hodnotou
vybledli
v ústach niekoho iného

ostal si sklenený
v paralelnom svete

3. miesto

Emilia Fröhlichová: Mám niekoľko Mesiacov

som ako dnešok
dostatočne prítomná na to
aby som nezanikla

niečo tam lietalo
tak som to zašliapla
tvoju smrť ti vysvetlím
teóriou halucinácií

s prižmúrenými očami
nič nevidím
keď dohovorím
nechám pootvorené ústa

tento princíp mám najradšej

keď sa správam ako Kelvin
na nule sa prestávam hýbať
s úsmevom na tvári
ti vytrhám všetky zuby
bez anestézie

už som na to prišla
stále však vyzerám rovnako
vyrovnane bez rovníc

neviem sa rozhodnúť
čo prevediem
na druhú stranu

mýlim si skúšku správnosti a dokonalosti
neurobím ani jednu
výsledok dvakrát podčiarknem

Mimoriadna cena poroty

Mária Vandová: O poézii

na posteli v jednej izbe
večer o 9:46
veľmi nepoeticky a jednoducho
sedí dievča
a rozmýšľa
o modernej poézii.

rozmýšľa
a mračí sa
chcela by vedieť
prečo sa básne
píšu už iba takto?
a nie viac takto:

s pátosom, eleganciou, odvážnym slovom?
v málo riadkoch veľa mysle, a v tej myšli rým
kam sa podela večná dáma v diele Shakespearovom?
Iliada, antické Grécko, vražda, padlý Rím?
Kostrove detstvo v jeho svete snovom
Edgar s Havranom – nikdy ver
nuž, nikdy, nikde – a tak neverím, neverím.

kde je môj Kráľ a jeho revolúcia?
koho budem Marínou, komu budem Sládkovičom?
kto mi veršuje? akému Petrovi budem Lucia?
aké sa dnes píšu básne? o všetkom či o ničom?

a kam zmizol láskavý Jean, Rómeo, škaredý Cyrano?

takých ako on už medzi nami veľa niet
(ani v Bergeracu)
takých, čo kladú srdce na papier zastarano
takých, ktorým patrili ženy – patrilo svet
patrilo škriabanie pera na papier každé jedno ráno
ktoré dôrazne recituje mlčky sonet
kde len sú? kde je môj sľub, kde je moje áno?

a kto mi po dni dlhom na stôl položí
dar pestrou stužkou viazanej reči zdobený
kto vdýchne vyznaniu dušu, povie: oži!
koho jazyk nebude nudný, no ani škrobený?
kto zrýmuje mi lásku klasicky?

a nie sekane
moderne
narýchlo
bez ladu
a skladu?

Mimoriadna cena poroty

Laura Godálová: Si zázrak

Do zošita z literatúry
si medzi mýty
prikreslím seba
a do rohu,
pod školský rozhlas,
ešte slnko,
čo mi ťa pričaruje každú prestávku.

Za dverami triedy
aj ihly majú oči,
nie ucho,

cez ktoré nenápadne pritiahneš
a budeš sa tváriť,
že my dvaja nijakú Ariadninu niť
ani čarovný prútik,
aby sme sa našli,
nepotrebujeme.

Spravím aspoň uzol,
aby si na to nezabúdal.

Pochvala poroty

Alexandra Grivalská – Odznova

Stefanie May Žilinčíková – Pamiatka

Michaela Žatková – Svet bez farby lásky

Alexandra Mikolajová – Pieskovisko

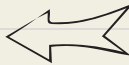
Obsah

Daniela Turiaková O dievčatku Andrejke a jej kamarátke myške Milke; O snehuliakovi Ferkovi	4
Emma Imrichová Čarovné veci okolo mňa	5
Barbora Kušnírová Prázdninové prekvapenie	6
Sofia Mária Danielovičová Na tú nádheru nepotrebujem ani čarovný prútik	8
Beata Majkutová Ako sa narodila dúha	9
Simona Paľuchová Tigrov zub	10
Karin Benková Zajkov sen	11
Pavína Beňová Vodička	11
Jakub Kvokačka A čo môj čarovný prútik?	14
Lenka Starinská Smarkľa	15
Matej Veverka Tajomstvo nočných motýľov	17
Jakub Kardoš Chemická rozprávka	19
Eliška Zemanová Stopa, ktorú zanechám	21
Lenka Starinská Do budúcnosti zatiaľ nedovídím	26
Nina Repková V mojich očiach	27
Adam Daniel Donoval Sonet pre Hanu	28
Bernadeta Barnovská A čo na to môj čarovný prútik?	33
Timea Mojšišová Smútok v duši	33
Soňa Candíková Keď už ani prútik nemá čarovnú moc	37
Hana Vorobelová Slané hry	40
Karolína Neuová Posledné hry	42
Cyril Turčáni Každý deň budú vraj Vianoce	47
Alex Pribula I love hot nights	52
Lukáš Štreicher Hodinár	55
Kludia Šprochová Otec	60
Emma Rusiňáková Choď preč	60
Emma Fröhlichová Mám niekoľko Mesiacov	62
Mária Vandová O poézii	63
Laura Godálová Si zázrak	64

Sledujte nás na našich stránkach

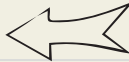
Webová stránka:

slovo.orbispictus.sk

Facebook:

www.facebook.com/literarnasutaz/

Youtube:

Literárna súťaž SLOVO

ISBN 978-80-8120-940-6

9 788081 209406